

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**6-9 YAŞ ARASINDAKİ İLKOKUL BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN
OYUN HAKKININ HAYATA GEÇİRİLME DURUMUNUN İNCELENMESİ**

Çiğdem KURŞUN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER**

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**6-9 YAŞ ARASINDAKİ İLKOKUL BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN
OYUN HAKKININ HAYATA GEÇİRİLME DURUMUNUN İNCELENMESİ**

Çiğdem KURŞUN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER**

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Çocuk Gelişimi
Program : Çocuk Gelişimi
Öğrenci No : 174209010
Öğrenci Adı Soyadı : Çiğdem Kurşun

6-9 Yaş Arasındaki İlkokul Birinci Kademe Öğrencilerinin Oyun Hakkının Hayata Geçirilme Durumunun İncelenmesi isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 29.01.2020 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Asil ÖZDOĞRU
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

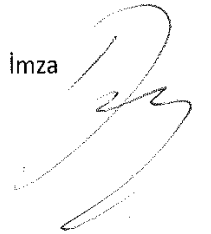
Danışman : Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Didem YÜCEL ELİTEZ
(Biruni Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun 29. 01.20 tarih ve .....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

6-9 YAŞ ARASINDAKİ İLKOKUL BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN OYUN HAKKININ HAYATA GEÇİRİLME DURUMUNUN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, İstanbul İlinin Pendik İlçesine bağlı Buhara İlkokulu'na devam eden 6-9 yaş arasındaki çocukların, oyun hakkının hayata geçirilme durumu incelemiştir.

Araştırmanın örneklemini, çocukların velileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmaya 20 veli, 20 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan Veli Görüşme Formu ve Öğretmen Görüşme Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Microsoft'un Dashboard raporlama programı olan Power BI kullanılarak, programın zengin görsel özellikleriyle nitel araştırmanın cevapları, bar grafik yardımıyla gösterilip yüzdesel dağılımları hakkında çıkarımlar elde edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, çalışmaya katılan velilerin %85'i çocuğunun oyun oynayacağı bir alanın olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan annelerin %15, babaların %5 çocuğuyla oyun oynadığını ifade etmiştir. Velilerin %50'si çocuğunun kardeşi ile %30'u yalnız oyun oynadığını ifade etmiştir. Çocukların evde kim ile oyun oynadığı velilerin oyunu algılama şekilleri ile ilgili bilgi vermektedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi' nin 31. Maddesi için çocukların boş zamanını ne şekilde değerlendirdiğine dair elde edilen bulgular önemlidir. Velilerin %40'ı çocuğunun boş zamanlarında oyun oynadığını,%40'ı çocuğunun boş zamanlarında televizyon izlediğini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan velilerin %85'i, öğretmenlerin %95'i okul ve çevresini güvenli bulmamaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %95'i öğrencilerin oyun alanlarını güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Velilerin %75'i çevrenin güvenli olmaması sebebiyle çocuğunun evde oyun oynadığını ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı okulun fiziki şartlarını oyun oynamak için yeterli bulmamıştır. Öğretmenlerin %90'ı çocukların oyun oynayacak materyallere

sahip olmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %95'i ev içinde çocukların oyun oynayacak materyale sahip olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlerin %90'ı, velilerin %60'ı çocukların oyun materyalinin plastikten oluştuğunu ifade etmiştir.

Çocukların oyun oynamasına engel olan faktörlere velilerin %35'i ev ödevi, %35'i oyun alanlarının yetersiz olması yanıtını vermiştir.

Öğretmenlerin %75'i sınıf mevcudunun 40 üstü olduğunu ifade ederek sınıf ve okulun kalabalık olmasından dolayı çocukların oyun oynayamadıklarını ifade etmiştir.

Yapılan araştırmada, çalışmaya katılan öğretmenlerin ve velilerin oyunun çocuğun gelişimindeki önemini farkında oldukları görülmüştür. Ancak oyunun bir hak olarak çocuk hakları sözleşmesinde yer aldığına dair öğretmenlerin ve velilerin bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çocuk, Çocuk Hakları, Çocuğun Oyun Hakkı, Oyun.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE REALIZATION OF THE GAME RIGHT OF THE FIRST SCHOOL STUDENTS BETWEEN 6-9 YEARS

In this study, it has examined the status of the play rights of children between the ages of 6-9 who attend Buhara Primary School in Pendik district of Istanbul. The study group of the study consists of parents and teachers of children. Twenty parents and 20 teachers participated in the study voluntarily. In the research, The Parent Interview Form and Teacher Interview Form prepared by the researcher were used as data collection tools. The data were analyzed by using Power BI, Microsoft's Dashboard reporting program and the rich visual characteristics of the program were shown with the help of bar graphs and inferences about percentage distributions were obtained.

According to the results of the study, 70% of the parents who participated in the study stated that their child had a room of their own and 85% stated that there was an area where the child could play. It provides information about the way parents perceive the game in which children play with it at home. The ratio of parents to play with their children is 15% for mothers and 5% for fathers.

For Article 31 of the CRC, findings on how children spend their free time are important. 40% of the parents stated that their child plays in free time and 40% of them watch television.

85% of the parents and 95% of the teachers do not find the school and the environment safe. According to the results, 90% of the teachers did not find the physical conditions of the school sufficient to play. In addition, 95% of the teachers stated that the students did not find the playgrounds safe. 75% of the parents stated that their child plays at home because the environment is not safe. 95% of the parents who participated in the study stated that children have material to play in the house.

90% of teachers stated that children do not have materials to play. 90% of teachers and 60% of parents stated that children's play material is made of plastic. 35% of the parents responded to the factors that prevent children from playing, and 35% responded to inadequate play areas.

75% of teachers stated that their class size is over 40 and that children cannot play because of the crowded class and school.

In the study, it was seen that the teachers participating in the study were aware of the importance of play in the development of the child. However, they were not aware that the game was included in the child rights convention as a right.

Keywords: Children, Children's Rights, Child's Right to Play, Game

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim ve tez dönemim boyunca bilgi ve birikimleriyle, sabrı, ilgisi ve hoşgörüsüyle beni her konuda destekleyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER'e teşekkür ediyorum.

Her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, tez dönemim süresince benim her türlü halime katlanan aileme teşekkür ederim.

Tez sürecinde beni bir an olsun yalnız bırakmayan, karşılaştığım her zorlukta yardımına yetişen, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, biricik eşim Uğur POTUK' a teşekkür ederim.

Bu süreçte beni motive eden, daima destekleyen canım arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tezimin örneklem grubunu oluşturan, gönüllü katılım sağlayan veliler ve öğretmenlere saygılarımı ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BEYAN FORMU

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, tarafımdan üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim.

Tarih:10.02.2020
Çiğdem KURŞUN
İmzası

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
BEYAN FORMU.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Soruları.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1.Çocuk.....	5
2.2. Çocuk Hakları.....	5
2.2.1. Hayatta Kalma Hakkı.....	6
2.2.2. Gelişme Hakkı.....	6
2.2.3. Korunma Hakkı.....	6
2.2.4. Katılım Hakkı.....	6
2.3. Oyun.....	8
2.3.1.Tarihsel Süreç İçerisinde Oyun İle İlgili Görüşler.....	8
2.3.1.1. Ebu Hamid Gazali (İslam Filozofu 1058- 1111).....	8
2.3.1.2. Comenius (Çek Eğitimci ve Yazar 1533- 1592).....	8

2.3.1.3. J. J. Rousseau (Cenevreli Filozof ve Yazar 1712- 1778).....	9
2.3.1.4. J. H. Pestalozzi (İsviçreli Eğitimci 1746- 1827).....	9
2.3.1.5. F. Froebel (Alman Eğitimci ve Filozof 1782- 1852).....	9
2.3.1.6. M. Montessori (İtalyan Tıp Doktoru ve Eğitimci 1870- 1952).....	9
2.3.1.7. John Dewey (Amerikalı Filozof ve Eğitim Kuramcısı 1859- 1952).....	10
2.3.2.Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkileri.....	10
2.3.2.1.Psikomotor Gelişim.....	10
2.3.2.2.Bilişsel Gelişim.....	10
2.3.2.3.Duygusal Gelişim.....	11
2.3.2.4.Sosyal Gelişim.....	12
2.3.2.5. Dil Gelişimi.....	13
2.3.3. Çocuk Hakları Çerçevesinde Oyun.....	14
2.3.4. Çocuk Oyun Alanları.....	16
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	18
3.1. Araştırmanın Modeli.....	18
3.2.Çalışmanın Evreni ve Örneklemi.....	18
3.3.Veri Toplama Aracı.....	19
3.4. Veri Toplama Süreci.....	20
4.BULGULAR.....	21
4.1.Çalışmaya Katılan Velilerin Sorulan Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Yüzdesel Dağılımları.....	21
4.2. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Sorulan Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Yüzdesel Dağılımları.....	34
4.3. Katılımcıların Açık Uçlu Sorulara Vermiş Olduğu Yanıtlar.....	40

5.TARTIŞMA.....	43
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
KAYNAKLAR.....	55
EKLER	61
Ek 1: Etik Kurul Onayı.....	61
Ek 2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu.....	62
Ek 3: Veli Görüşme Formu.....	63
Ek 4: Öğretmen Görüşme Formu.....	65
Ek 5: Özgeçmiş.....	68

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun kendine ait bir odası var mı?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	21
Tablo 2: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak bir alana sahip mi?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	22
Tablo 3: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak bir materyale sahip mi?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	22
Tablo 4: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun ev içinde oynadığı materyaller ne tür malzemelerden oluşuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	23
Tablo 5: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz için oyuncak yapar mısınız?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	23
Tablo 6: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde kiminle oyun oynuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	24
Tablo 7: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun ev içinde ailesiyle geçirdiği süre nedir?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	24
Tablo 8: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz boş zamanlarında neler yapıyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	25
Tablo 9: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz nerelerde oyun oynuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	25
Tablo 10: Araştırmacının ‘‘Çocukların oyun oynadığı alanları güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	26
Tablo 11: Araştırmacının ‘‘Semtinizdeki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı	26
Tablo 12: Araştırmacının ‘‘Yaşamış olduğunuz semtteki yeşil alanları güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	27

Tablo 13: Araştırmacının ‘‘Yaşamış olduğunuz semti güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	27
Tablo 14: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun okula ulaşımı nasıl sağlanmaktadır?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	28
Tablo 15: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz arkadaşlarıyla birlikteyken neler yapmaktan hoşlanır?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	28
Tablo 16: Araştırmacının ‘‘Genel olarak çocuğunuzun okul başarısını yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	29
Tablo 17: Araştırmacının ‘‘Dersleri konusunda yardımcı oluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	29
Tablo 18: Araştırmacının ‘‘Çocuėunuzun okulda yeteri kadar oyun oynadığını dűřünüyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiėi Cevabın Dağılımı.....	30
Tablo 19: Araştırmacının‘‘Çocukların oyun oynamasında engel olan şeyler nelerdir?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	30
Tablo 20: Araştırmacının ‘‘Okul ve Çevresini güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	31
Tablo 21: Araştırmacının ‘‘Günümüzde çocuklar hangi çocuk oyunlarını oynuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	31
Tablo 22: Araştırmacının ‘‘Çocukların oyun alanlarını yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	32
Tablo 23: Araştırmacının ‘‘Sınıf mevcudunuz nedir?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	32
Tablo 24: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler oyun oynayacak materyale sahip mi?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	33
Tablo 25: Araştırmacının ‘‘Öğrencilerin Oyun Oynadığı Materyaller Hangi Malzemeden Oluşmaktadır?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	33

Tablo 26: Araştırmacının ‘‘Öğrencilerin okulda geçirdiği süre nedir?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	34
Tablo 27: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler ders aralarında neler yapıyor?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	34
Tablo 28: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler nerelerde oyun oynuyor?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	35
Tablo 29: Araştırmacının ‘‘Okulun fiziki şartları oyun oynamak için yeterli mi?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	35
Tablo 30: Araştırmacının ‘‘Öğrencilerin okulda yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	36
Tablo 31: Araştırmacının ‘‘Öğrencilerin oyun alanları hakkında ne düşünüyorsunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	36
Tablo 32: Araştırmacının ‘‘Okul ve çevresini güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	37
Tablo 33: Araştırmacının ‘‘Okulun bulunduğu semtteki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	37
Tablo 34: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler Nerelerde Oyun Oynuyor?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	38
Tablo 35: Araştırmacının ‘‘Genel olarak çocukların okul başarısını yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı.....	38

KISALTMALAR DİZİNİ

BMÇHS: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

ÇHS: Çocuk Hakları Sözleşmesi

AS: Araştırma Soruları

1. GİRİŞ

Çocuklar doğdukları andan itibaren çevre ile etkileşim halindedir. Çevreyi keşfeder, gelişir ve öğrenirler. Çocuğun çevreyi keşfetmesinde, bulunduğu ortamda kendini güvende hissetmesi ve seçimlerinde özgür olması gerekmektedir(Boz, 2018).

Oyun ve oyuncak, insanlık tarihi kadar eskidir. Çocuk gelişimi açısından bakıldığında oyun; çocuğun en önemli işi, oyuncak ise en temel aracıdır. Bu varsayımdan yola çıkarak çocuğun oyun hakkı, ÇHS' nin (Çocuk Hakları Sözleşmesi) temel maddelerinden biridir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, (Madde 31) çocuklara; dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar(Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, 1989).

Bu madde, yetişkinlere çocuğun oyun hakkının hayata geçirilmesinde önemli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Bunlardan biri; oyunun çocuğun yaşamındaki öneminin anlaşılması, oyun hakkına saygı duyulmasıdır. Oyun hakkı ile ilgili bir diğer yetişkin rolü ise çevrenin, çocukların oyun oynamasına elverişli bir şekilde düzenlenmesidir. Ev ortamının, okul ortamının, mahalle ortamının çocuğun gelişimine uygun biçimde hazırlanması, şehir ve trafik planlanması, endüstriyel alanların belirlenmesi gibi konularda çocuğun oyun hakkının gözetilmesi 31. Maddenin gereğidir (Özservet, 2015).

Ülkemizde ve birçok ülkede çocuklar, 5-6 yaşlarında örgün eğitime başlamaktadır(Akyol, 2006; Güneş, 2000; Tural ve Oral, 2015; 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2012). Okul öncesi eğitimi ise okula hazırlık temel alarak planlanmakta ve çocuğun oyun hakkı daha okula gitmeden sınırlandırılmaktadır. Örgün eğitimin ilk yıllarında eğitim alanı oyun ve boş zaman alanından fazladır.

Bu araştırma, çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumunu; ilköğretimin birinci kademesinde görev yapan öğretmenler ve çocuğu ilköğretimin birinci kademesine devam eden velilerin görüşlerine dayanarak değerlendirmeyi amaçlar.

Öğretmen ve velilere sorulan sorularla, oyun alanlarının yeterliliği ve güvenilirliği, okulun güvenilirliği, çevresinin yeşil alan yeterliliği, çocukların boş zamanlarını ne şekilde değerlendirdiği ve çocukların oyun kültürü hakkında elde edilen bilgiler gelişimcilere, eğitimcilere ve bu konuda araştırma yapan kişilere ışık tutması açısından önemlidir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Çocuk Hakları Sözleşmesi çerçevesinde;

1.1.1. Çalışmaya katılan çocukların, ev içindeki yaşam alanlarının oyun oynamaya uygunluğunu değerlendirmek,

1.1.2. Çalışmaya katılan öğretmenlerin ve velilerin, okul ve çevresinin oyuna uygunluğu ve güvenilirliği ile ilgili görüşlerini değerlendirmek,

1.1.3. Çalışmanın yapıldığı semtteki oyun alanlarını, oyun oynamak için yeterlilik ve güvenilirlik açısından öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre değerlendirmek,

1.1.4. Çalışmaya katılan çocukların, oyun materyallerinin yeterliliğini ve oyuncaklarda kullanılan malzemeleri değerlendirmek,

1.1.5. Çocukların oyun oynamasına engel olan faktörleri, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre değerlendirmek,

1.1.6. Çocuğun dinlenme, boş zamanı değerlendirme ve oyun oynaması ile ilgili öğretmenlerin ve velilerin düşüncelerini değerlendirmek,

1.1.7. Çalışmaya katılan velilerin ve öğretmenlerin oyun ile ilgili görüş ve düşünceleri değerlendirmek amaçlanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalar göz önüne alındığında oyunu bir hak olarak incelemek, oyun hakkını ihlal eden faktörleri değerlendirmek için bu çalışma hazırlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Soruları

A.S.1. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş çocuklarda, veli ve öğretmenlerin akademik başarı beklentisi, oyun hakkının ihlal edilmesine sebep oluyor mu?

A.S.2. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocuklar, okulda yeteri kadar oyun oynuyor mu?

A.S.3. Oyun alanlarının güvenli olmaması, ilkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun oynamasına engel oluyor mu?

A.S.4. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocukların, oynadığı oyun materyalleri ne tür malzemelerden oluşuyor?

A.S.5. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş çocuklar, ne tür oyunları tercih ediyor?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuğun oyun hakkı, Çocuk Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınmıştır. Ancak çocuğun içinde yaşadığı toplumun çocuktan beklediği roller, fiziksel ortamlar, olumsuz çevre koşulları çocuğun oyun oynamasına engel olabilmektedir (Tuğrul ve ark, 2014; Ünal, 2009).

Bu araştırma çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumunu; ilköğretimin birinci kademesinde görev yapan öğretmenler ve çocuğu ilköğretimin birinci kademesine devam eden veliler tarafından değerlendirmeyi amaçlar. Veli ve öğretmenlere sorulan sorularla; oyun alanlarının yeterliliği ve güvenilirliği, okulun güvenilirliği ve çevresinin yeşil alan yeterliliği, çocukların boş zamanlarını ne şekilde değerlendirdiği hakkında elde edilen bilgiler gelişimcilere, eğitimcilere ve bu konuda araştırma yapan kişilere ışık tutması açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın yapılmasında geçerli olan varsayımlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Araştırmaya katılan velilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar onların gerçek düşüncelerini yansıtmaktadır.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar onların gerçek düşüncelerini yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Çalışma, İstanbul İlinin Pendik İlçesine bağlı Buhara İlkokulu'ndaki 6-9 yaş arasındaki öğrencilerin velileri ve öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Çalışma, veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formları çerçevesinde gerçekleştirilerek sınırlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Çocuk

Çocukluk dönemi, insanın gelişimi açısından en değerli zaman dilimidir. Bu sebeple tarih boyunca tanımlanmaya çalışılmıştır. Çocuk ve çocukluk dönemi tanımlanırken; bilişsel düzey, fiziksel yapı, cinsiyet ve temel ihtiyaçlardan bahsedilerek yetişkinlikten ayıran özellikler anlatılmıştır.

Çocuğun ve çocukluk döneminin doğru bir şekilde tanımlanması, tarihsel süreç içerisindeki değişiminin incelenmesi, öneminin anlaşılması; daha sağlıklı, bedenen gelişmiş ve iyi beslenmiş, akıllı, dinlenmiş, zinde, bilgili, eğitilmiş, kendine güvenen ve daha mutlu çocukların dolayısıyla da daha mutlu ve sağlıklı bir toplumun oluşması için çok önemlidir (Uğur,2018).

Günümüzde çocukluk kavramına ilişkin genel geçer bir ifade, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde belirtilmiştir. İfadeye göre 18 yaşından küçük her birey, çocuk olarak kabul edilmektedir (BMÇHS, 1989).

Ancak yapılan araştırma, 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun oynama hakkına odaklanmaktadır.

2.2. Çocuk Hakları

Çocuk hakları, dünya çocuklarının doğuştan sahip olduğu yaşama, barınma, gelişme, eğitim, herhangi bir sömürüden korunma gibi hakları tanımlayan evrensel bir kavramdır (Gür, 2017).

Çocuğun sahip olması gereken haklar, doğasında var olan yaş ve gelişim özelliklerinin ve ihtiyaçlarının bilinmesi ile mümkündür. Bütün çocukların sahip olduğu haklar dört temel başlıkta incelenmektedir. Bunlar; çocuğun hayatta kalma hakkı, gelişim hakkı, korunma hakkı ve katılım hakkıdır.

2.2.1. Hayatta Kalma Hakkı

Ayırım gözetmeksizin her çocuğun yaşama hakkı olduğunu vurgular. Çocuğun yaşama hakkı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesinde belirtilmiştir.

Madde 6: "Taraflar Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Taraflar Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler." (BMÇHS, 1989).

Yaşama ve hayatta kalma hakkı; çocuğun yeterli ve sağlıklı beslenmesi, barınması, tutarlı ve dengeli bakımının sağlanması, çocuğun sağlık ve koruma hizmetlerinden yararlanması ile izlenmektedir. Çocuklar yaşama hakkına engel olacak her türlü ihmal, istismar ve sömürüden uzak tutulmalıdır.

2.2.2. Gelişme Hakkı

Çocuğun gelişiminde tam potansiyeline ulaşması için gerekli olan şartları vurgular. Gelişim hakkı; bakımı, eğitimi, dinlenmeyi, kültürel faaliyetleri kapsamaktadır.

2.2.3. Korunma Hakkı

Çocuğun gelişimini olumsuz etkileyecek her türlü ihmal, istismar ve sömürüden korunmasıdır. Çocuğun korunması aileden başlayarak bütün toplumun sorumluluğudur. Yerel yönetimler bu sorumluluğun yerine getirilmesi için bilinç oluşturmak, farkındalık kazandırmak, politika geliştirmek, sorumluluklarını yerine getiren kişileri desteklemek ve istismara açık bir alan bırakmamak zorundadır.

2.2.4. Katılım Hakkı

Çocukların kendilerini ve gelişimlerini ilgilendiren; olay, durum, etkinlik ve süreçlerde aktif rol almaları anlamına gelmektedir. Bireylerin küçük yaşlardan itibaren düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri demokrasi ve insan hakları açısından büyük önem arz etmektedir.

Çocuğun katılım hakkı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 12. Maddesinde belirtilmiştir.

Madde 12: Her çocuk, kendisini ilgilendiren herhangi bir konu ya da işlem sırasında görüşlerini serbestçe ifade etme, görüşlerinin dikkate alınmasını isteme ve katılma hakkına sahiptir (BMÇHS, 1989).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, çocuğun katılım hakkının genel politikalarını belirlerken, korunabilir ve sürdürülebilir bir çevre oluştururken, medya ortamlarında, okul ortamında, aile ortamında çocuğun aktif katılımının gerekliliğini savunmuştur (Erbay, 2013).

Polat ve Şahin, 2007 yılında Türkiye'deki 10 ilde 7-18 yaş arasındaki 10.000 çocuk ile çalışma yapmıştır. Çalışma, çocukların kendilerini ve gelişimlerini ilgilendiren olay ya da durumlarda ne kadar söz hakkı sahibi olduğuna dair bize bilgiler sunmaktadır. Çalışmaya katılan kız çocukların evde yaşamlarını etkileyen konularda söz hakkı sahibi olma oranı %9,7 iken, erkek çocukların evde kendilerini ve gelişimlerini etkileyen konularda söz hakkı sahibi olma oranı %13,5'tir. Kız çocukların okulda kendi yaşamlarını etkileyen konularda söz hakkına sahip olma oranı %8,9 iken, erkek çocukların kendi hayatlarını etkileyen konularda söz hakkına sahip olma oranı %12,3'tür (Polat ve Şahin, 2007).

Çocukların katılım hakkı ile ilgili bir diğer önemli veri ise, Erbay'ın 2013 yılında yapmış olduğu çalışmadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, çocuklar her platformda yaşamlarını etkileyen olay ve durumlarda söz hakkına sahip oldukları bilgisine, çocukların %36,6'sı katılmıştır (Erbay, 2013).

Bu haklar içerisinde oyun oynama ve eğlencelere katılma hakkı, çocukların fizyolojik, psikolojik ve kişisel gelişimleri bakımından en temel ihtiyaçlardan birisi olarak ortaya çıkmaktadır.

2.3. OYUN

Oyun, çocuğun baş uğraşı ve en önemli işidir. Çocuk oyun oynadıkça duyguları, yetenekleri ve becerileri gelişir (Yörükoğlu, 2016). Çünkü oyun, çocuğun kendi olduğu, özgür olduğu bir ortamdır.

2.3.1.Tarihsel Süreç İçerisinde Oyun İle İlgili Görüşler

Oyun insanlık tarihi boyunca devam eden bir aktivitedir(Koçyiğit ve ark, 2007). Oyun, çocuğun gelişimindeki pekiştirici özelliği ile pek çok düşünür ve kuramcılar tarafından tanımlanmıştır. Araştırmanın bu kısmında düşünür ve kuramcıların oyun ile ilgili düşünceleri açıklanacaktır.

2.3.1.1. Ebu Hamid Gazali (İslam Filozofu 1058- 1111)

Gazali, çocuğun gelişiminde oyunun çok önemli bir yeri olduğunu düşünmüştür. Oyunun çocuğun belleğini yenilediğini, öğrenme sürecini hızlandırdığını ve çocuğu dinlendirdiğini savunmuştur (Akt; Kayabaşı ve Günindi, 2016).

Gazali, öğrenime oyun oynamak için verilen kısa süreli molaların, çocuğun eski dinçliğini kazanması, çalışmalardan sıkılmaması, belleğini yenilemesi açısından çok gerekli olduğunu savunmuştur (Akt; Türkoğlu, 2018).

2.3.1.2. Comenius (Çek Eğitimci ve Yazar 1533- 1592)

Comenius, çocukların koşup oynamasını bir ihtiyaç olarak tanımlamıştır. Oyunun çocuğun öğrenme sürecinde çok etkili olduğunu ve insanın özgür olma, arkadaşlık kurma, hareket etme, rekabet etme gibi duygusal ihtiyaçlarını oyun ortamında karşıladığını düşünmüştür.

Comenius müzik eşliğinde oynanan dramatik oyunların çocuğun kişiliğini geliştirdiğini savunmuştur(Akt; Koçyiğit ve ark, 2007).

2.3.1.3. J. J. Rousseau (Cenevreli Filozof ve Yazar 1712- 1778)

Rousseau, çocuğun doğa ile iç içe özgür bir biçimde büyümesi gerektiğini savunmuştur. Rousseau, doğanın öğretmen tarafından eğitim aracı olarak kullanılması gerektiğini, doğanın çocuğa birçok şeyi öğretebileceğini savunmuştur.

Rousseau, çocuğu toplumdan soyutlamanın doğru olmadığını çocuğun taklit yoluyla sosyal niteliklerini geliştirebilmesi için sosyal çevreye ihtiyaç duyduğunu savunmuştur (Rousseau, 2017).

2.3.1.4. J. H. Pestalozzi (İsviçreli Eğitimci 1746- 1827)

Rousseau'dan etkilenen Pestalozzi, çocuğun eğitiminde onun doğasına uygun yolun izlenmesi gerektiğini savunmuştur. Çocuğun içinde onu harekete ve etkinliğe iten bir gücün var olduğunu ve bu itici güçle çocuğun durmadan hareket edip oyun oynadığını enerjisini boşalttığını savunmuştur (Akt; Koçyiğit ve ark, 2007).

Pestalozzi' ye göre oyun, yaşadığını doğal olarak ortaya koyan çocuğu gerçek hayata bağlayan bir ortamdır (Akt; Ergün, 1980).

2.3.1.5. F. Froebel (Alman Eğitimci ve Filozof 1782- 1852)

Froebel, oyunun birleştirici bir mekanizma olduğunu savunmuştur. Çocuğun kendini en içten biçimde oyun ile ifade ettiğini savunmuştur.

Froebel, oyunun çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklediğini ve çocuğun iç dünyasını yansıttığını düşünmüştür. Froebel' e göre, oyun yolu ile çocuğa her şey öğretilir. Froebel' e göre, oyunun sağlanması için oyun alanları ve oyun oynayacak materyaller çok önemlidir. Oyunun zenginleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi amacıyla eğitici oyuncaklar geliştirmiştir (Akt; Tuğrul ve ark, 2014).

2.3.1.6. M. Montessori (İtalyan Tıp Doktoru ve Eğitimci 1870- 1952)

Montessori' ye göre oyun, hayali değil bir amaca yönelik olmalıdır. Montessori, oyun materyallerinde sağlanan renk oyununun, çocukları çalışmaya motive ettiğini

savunmuş, çevrenin ve uyarıların çocuğun öğrenmesini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir (Akt; Oğuz ve ark, 2006).

2.3.1.7. John Dewey (Amerikalı Filozof ve Eğitim Kuramcısı 1859- 1952)

John Dewey' e göre, öğrenme ancak yaparak ve yaşayarak sağlanır. Oyun bu ortamı sağladığı için öğrenme sürecinde oyun çok önemlidir(Akt; Şen, 2018).

2.3.2.Oyunun Çocuğun Gelişimine Etkileri

1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu'nda oyunun; beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanı sıra, her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal bir önemi olduğu vurgulanmıştır (Bulut ve Kılıçaslan, 2011).

Oyun çocuğun birçok gelişim alanını desteklemektedir. Araştırmanın bu kısmında oyunun gelişim alanlarını ne şekilde etkilediği açıklanacaktır.

2.3.2.1.Psikomotor Gelişim

Psikomotor gelişim, fiziksel yapıdaki ve sinir kas işlevlerindeki değişim sürecini kapsamaktadır. Psikomotor gelişim bireyin organlarının işleyişini denetim altına almada gösterdiği becerikliliğin artmasıdır (Kuru ve Köksalan, 2012).

Çocuğun psikomotor gelişiminin sağlanması için bazı yeterlilikleri kazanması gerekir. Eşgüdüm, güç ve hız, dikkat, denge ve esneklik bunlardan bazılarıdır. Oyun çocukların küçük kas-manipülatif becerilerinin gelişimini destekler ve dikkatini toplamasında yardımcı olur. Çocuğun el-göz koordinasyonunu sağlamasına yardımcı olur (Koçyiğit ve ark, 2007).

Oyun, çocuğun gelişimi desteklenirken, bu sürecin etkili ve keyifli olmasını sağlar.

2.3.2.2.Bilişsel Gelişim

Biliş, dikkat, algı, bellek, anlama, düşünme, problem çözme, öğrenme, yaratıcılık, okuma-yazma gibi zihinsel süreçleri içerir. Biliş kavramı, insanların çevre ile

etkileşimini, bilginin sahip olunması ve kullanılmasını sağlayan, bilginin yorumlanması, yeniden düzenlenmesi, değerlendirilmesine yardımcı olan süreçler olarak tanımlanmaktadır (Ucur, 2005).

Oyunun, çocuğun dünyayı keşfetme sürecindeki en önemli katkısı, öğrenme üzerindeki olumlu etkisidir (Türkoğlu, 2016).

Çocuk oyunla çevresindeki kavram ve nesnelere tanımlar. Özelliklerini ve işlevini öğrenir. Çocuk oyun içinde; düşünme, kavrama, sıralama, sınıflama, analiz yapma, sentez yapma, değerlendirme, mantık yürütme, seçim yapma, problem çözme gibi soyut becerilere sahip olur (Metiner, 2018).

Çocuk birçok kavramı oyun içinde kendiliğinden öğrenir. Piaget oyunun; çocuklarda ağırlık, renk, şekil, boyut, hacim, zaman, mekân, sayma, tartma, uzaklık gibi kavramların gelişmesinde çok etkili olduğunu savunmuştur (Akt; Kesicioğlu ve Avcılar, 2018).

Sutton ve Smith, keşfedici oyunların çocukların analitik düşünme becerisine; deneme yanılma şeklinde olan oyunların tahmin becerisine; inşa oyunlarının çocukların yapısal düşünme becerilerine katkıda bulunduğunu ifade etmiştir (Sutton ve Smith, 1967).

2.3.2.3.Duygusal Gelişim

Oyun, çocuğun yetişkinlerle ve akranlarıyla etkileşim örüntülerini ortaya çıkaran ve çocuğun gelişimini takip etmeyi sağlayan en önemli unsurlardan biridir (Pellegrini, 1998).

Oyun, çocuk için yalnızca eğitsel yönden değil ruh sağlığı açısından da büyük önem taşımaktadır. Çocuk; mutluluk, sevinç, acı, acıma, korku, kaygı, dostluk, sevgi, sevme, sevilme, güven duyma, bağımlılık, bağımsızlık, ölüm gibi pek çok duyguyu oyun ile öğrenmektedir.

Çocuk arkadaşlarıyla oyun oynarken paylaşmayı, yardımlaşmayı, çevre ile olumlu ilişkiler kurmayı, başkalarının haklarına saygı göstermeyi, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi, sorumluluk alma gibi temel değerleri öğrenmektedir.

2.3.2.4.Sosyal Gelişim

Çocuklar oyun oynarken sosyal ortamlarla karşılaşmaktadır. Bu ortamlarda iş birliği yapmayı, paylaşmayı, yardımlaşmayı, duygudaşlık kurmayı, bir gruba ait olmayı, başkalarının hak ve özgürlüklerine dikkat etmeyi öğrenmektedir.

Yanı sıra çocuk oyun oynarken toplumun kural ve gereklerini öğrenir. Toplumun kural ve gereklerine uymayı en kolay ve en etkili şekilde oyun yolu ile öğrenir. Oyun, çocukların kendilerinden beklenen sosyal davranışları öğrenmesinde en doğal ortamdır.

Oyun, çocuğun çevreyi keşfetmesini, çevredeki nesnelere arasında ilişki kurmasını, problem çözme becerilerinin gelişmesini desteklemektedir.

Çocuklar oynadığı oyunlarda kendilerini gerçek dünyaya hazırlamaktadır. Oyunla toplumdaki rollere hazırlanır. Bir kız çocuğunun oynadığı oyunda annesine öykünmesi, kendini anne rolüne hazırlaması bilinçli bir benzeme ve benzetme çabasıdır (Yörüköğlu, 2016).

Koçyiğit ve arkadaşlarının, 2015 yılında 60-72 aylık çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışma yapmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre, çocukların sosyal yetkinlikleri arttıkça oyun becerilerinin de artmıştır. Ayrıca çocukların saldırganlıkları ve anksiyete durumları azaldıkça oyun becerilerinin arttığı tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle bu çocukların oyun kurma, oyun başlatma, oyun sürdürme, iletişim kurma, kurallara uyma gibi becerilerin geliştirilmesi gerekmektedir (Koçyiğit ve ark, 2015).

Çocukların gelişimi ve oyunlar üzerine yapılan araştırmalarda, kaliteli ve yaratıcı özelliklere sahip olan oyunların, çocukların akran iletişimlerini arttırdığı düşünülmektedir (Rubin, Fein ve Vandenberg, 1983).

2.3.2.5. Dil Gelişimi

Dil, çocuğun çevre ile etkileşimi başlamasıyla beraber alıcı dil ve ifade edici dil olarak gelişmektedir. Çocuk dili kullanırken karşısındaki kişinin söylediklerini anlamalı, yönergeleri yerine getirmeli, çevreyi ve çevredeki objeleri tanımalıdır. Daha sonraki aşama olarak karşısındaki kişi ile sözel olarak etkileşime girmeli ve kendini ifade etmelidir. Çocuğun çevreyi tanınmasında ve kendini ifade etmesinde oyun çok önemlidir (Özmen, 2003).

Çocuk oyun oynarken yeni kelimeler öğrenir. Kendini sözel ya da sözel olmayan yollarla ifade eder. Çeşitli mesajları algılar ve iletir (Pehlivan, 2005).

Yapılan çalışmalar, erken çocukluk döneminde oynanan sembolik oyunların çocuğun dil gelişimi ve iletişim becerileri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir (Alak, 2014).

Oyun ortamında çocuklar; soru sorar, cevaplar verir, yeni kelimeler ve yeni bilgiler öğrenir. Karşısındaki kişiyi dinlemeyi, sesi ve sözü takip etmeyi öğrenir. Taklit yolu ile yeni sesler, yeni sözcükler oluşturur. Dil gelişiminin temelini oluşturan en önemli ortam oyun ortamıdır.

Gözalan ve Koçak'ın 2011-2012 yılında, 5-6 yaş grubu 62 çocukla yapmış olduğu çalışma ile araştırmacı tarafından hazırlanan Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının çocukların dil becerilerine olan etkisini araştırmıştır. Çalışma için oluşturulan deneme ve kontrol gruplarının ön test dil beceri puanları arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre deneme grubuna uygulanan Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programı ve programın uygulanmadığı kontrol gruplarının son test dil beceri puanlarını karşılaştırdığımızda anlamlı bir farklılık ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Gözalan ve Koçak, 2014).

2.3.3. Çocuk Hakları Çerçevesinde Oyun

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. Maddesine göre;

“Taraflar devletler çocuğun dinlenme, boş zamanı değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkı sunar.” (BMÇHS, 1989).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre, her çocuk tam potansiyeline erişebilmesi için bütün olanaklara sahip olmalıdır. Çocuğun aktif ve özgür olduğu bir oyun ortamı çocuğun gelişimini destekleyecektir. Oyun çocuğun özgür olmasıdır. Oyun çocuğun hayal dünyasını geliştirebileceği en uygun yerdir. Bu sebeple, çocuk oyun ve oyuncakları hayal gücünü geliştirecek nitelikte olmalıdır (Zengin ve ark, 2017).

Çocuklar oyun ve oyuncak tercihlerinde velilerinin etkisinde kalmaktadır. Çocukların oyuncak tercihlerinde özgür olması gerekmektedir. Ancak Dilek'in 1997 yılında yapmış olduğu çalışmaya göre, çocukların bazıları oyun ve oyuncak tercihlerinde karşı cinsiyete özgü oyuncaklarla oynadıklarında, babalarından tepki göreceğini belirten çalışma mevcuttur (Dilek, 1997).

Yapılan bir çalışmaya göre, çocuklar oyuncak seçiminde yaş, cinsiyet, kitle iletişim araçları, oyuncak reklamları, Velilerin içinde buldukları kültür etkileyici rol oynamaktadır (Zengin ve Yayan, 2017).

Yapılan bir çalışmada kız çocuklarının mutfak seti, bebek gibi oyuncakları tercih ederken, erkek çocukları arabalar ve bloklarla oynadığı gözlenmiştir (Özdemir ve Ramazan, 2012).

Güder ve Yıldız 2016 yılında, okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algısındaki ailenin rolünü araştırmak amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, annesi oyun ve oyuncaklara yönelik kalıp yargısal algısı olmayan çocukların, kendilerinin de oyun ve oyuncak tercihlerinde kalıp yargısal olmadıkları tespit edilmiştir. Oyun ve oyuncaklara yönelik kalıp yargısal tercih yapan çocukların, annelerinin de oyun ve oyuncaklara yönelik kalıp yargısal algısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Güder ve Yıldız, 2016).

Erden'in 2001 yılında, anaokullarına devam eden çocukların velilerinin ve öğretmenlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerini incelenmek amacıyla çalışma yapmıştır. Anaokuluna giden çocukların veli ve öğretmenlerine uygulamış olduğu anketin sonucunda çocukların oynamış olduğu oyuncakları tercih etmesinde; velinin eğitim seviyesi, mesleği, çocuğun cinsiyeti ve kendine ait bir odanın olup olmaması etkili olmuştur. Bu çalışma çocukların alınan oyuncakta özgür seçimler yapmadığını göstermektedir (Erden, 2001).

Araştırma sonuçları, çocukların ilgisini çeken herhangi bir etkinliği ya da çalışmayı oyun olarak algılayabildiklerini, bunun aksine ilgisini çekmeyen, yetişkin tarafından dayatılan, kendi seçimi olmayan ve kontrolün kendisinde bulunmadığı oyunları da oyun olarak değil çalışma olarak tanımladıklarını göstermektedir (Whitehead, 1980).

Çocukların oyuna katılmalarına engel olan birçok durum vardır. Kentleşme ve oyun alanlarının olmaması, oyun materyallerinin olmaması, örgün eğitim ile akademik başarı beklentisinin artması ve göç gibi sebeplerden dolayı çocukların oyun hakkı hayata geçirilememektedir. Yapılan literatür taramasında elde edilen sonuçlara göre yaşanan göç durumundan dolayı göçmen çocukların, mevcut oyun alanlarına yeterince katılmadıkları, büyük çoğunluğunun çalışmakta olduğu ve zor şartlarda kapalı alanlarda vakit geçirdiği gözlenmektedir. Çocuğun en temel haklarından olan ve gelişimi açısından da önemli olan oyun oynama faaliyetinin gerçekleşmemesi, göçmen çocukların gelişimi açısından tehlikeli bir durum olarak da karşımıza çıkmaktadır (Özservet ve Sirkeci, 2016).

Çocuk Hakları Sözleşmesi' ne göre tüm çocukların gelişimlerini olumsuz olarak etkileyecek tüm ihmal, istismar ve sömürüden korunmaları gerekmektedir(Aral ve ark, 2001). Çocukların en savunmasız ve özgür olduğu yerler oyun alanlarıdır. Çocuk oyun alanlarının güvenilir olması bu maddenin gereğidir (Aksoy, 2011).

Değişen teknoloji ile birlikte çocuklar dijital ve sanal ortamları kullanmada çok aktiftir. Farklı kültürel çevrelerin ve sanatsal biçimlerin ortaya çıktığı yeni iletişim ve sosyal ağ araçları farklı kültürleri tanımada bir araç olmaktadır.

Bir çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürel yaşamına katılımı, çocukta aidiyet duygusunun gelişmesinde önemli bir unsurdur. Ailelerinin ve toplumlarının kültürel-sanatsal yaşamlarını tanırlar. Bu süreçte kendi duygularını keşfederler ve geliştirirler.

Ayrıca, çocuklar yaratıcı oyun, şarkı, dans, animasyon yoluyla kültürü yeniden üretir, dönüştürür ve iletir. Çocuk oyunları, okuldaki oyunlar, oyun alanları, kentsel etkinlikler çocukluk kültürünü oluşturur (Taşçı,2010). Mermerlerle oynamak, top oyunları, seksek, taş oyunları, serbest koşu, sokak sanatı, çocukların oluşturduğu kültürün ürünleridir.

Dinlenme ve eğlence, çocukların gelişimi için beslenme, barınma, sağlık ve eğitimin temelleri kadar önemlidir. Yeterince dinlenmeyen çocuklar, anlamlı katılım için enerji, isteklendirme, fiziksel ve zihinsel kapasiteden mahrum kalırlar. Dinlenmenin reddedilmesi gelişim, sağlık ve refahı üzerinde geri dönüşü olmayan fiziksel ve psikolojik etkiye sahip olabilir. Çocukların ayrıca seçebilecekleri zorunluluk, eğlence veya teşvik içermeyen zaman ve mekân olarak tanımlanan boş zamana ihtiyaçları vardır. İstedikleri gibi aktif veya inaktif olabilmelidirler.

2.3.4. Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması

Çocuğun duygusal, sosyal, fiziksel gelişimini tamamlayabilmesi için başka çocuklarla birlikte vakit geçirmeye ihtiyaç duyar. Eğer çocuk yaşamının ilk yıllarında diğer çocuklarla yeterince vakit geçiremez, oyun oynayamazsa yaşamının diğer yıllarında ruh sağlığında sorunlar yaşayabilir (Ceylan, 2014). Bu nedenle Çocuk hangi ortamda yaşarsa yaşasın diğer çocuklarla bir araya gelmeli, birlikte vakit geçirmeli, oyun oynamalıdır. Ancak yapılan araştırmalar kent ortamının güvenilir olmadığını işaret etmektedir (Güreşçi, 2011; Park ve ark, 2015; Özdingiş, 2007).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. Maddesi, yüklediği görev ve sorumluluklardan biri, oyunun çocukların yaşamındaki önemini anlaşılması, oyun hakkına saygı duyulmasıdır.

Oyun hakkı ile ilgili bir diğer yetişkin rolü ise, çocuklar için yapılacak olan hastane, okul vb. çevrelerin düzenlenmesi, şehir ve trafik planlanması, endüstriyel alanların belirlenmesi gibi konularda da çocukların oyun haklarının gözetilmesidir (Dereli ve Uluğ,2013).

UNICEF tarafından Türkiye’de Çocuk Dostu Alan programı uygulanmıştır. Çocuk Dostu Alan programının amaçları; çocuğun sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak, kentte çocuğun tek başına güvenli bir şekilde ulaşımını sağlamak, çocuğun arkadaşları ile vakit geçirebileceği yeşil alana sahip olmasıdır. Çocuğun kendini geliştirebileceği sosyal ve kültürel etkinliklere katılabileceği faaliyetlerin bulunması ve ayırım gözetmeksizin bütün çocukların bu haklardan yararlanabilmesini sağlamak programın amaçlarındandır.

Çocukların kentlerdeki kullanacağı alanların düzenlenmesiyle ilgili eylem planı hazırlanmıştır. Eylem planının içeriği; engelli çocuklara uygun planlanmış bir oyun alanı inşa edilerek engelli çocukların oyun hakkının hayata geçirilmesinin sağlanması, duyuru tahtası ve diğer görsel iletişim araçları kullanılarak halkın çocuk hakları ile ilgili farkındalığını desteklemek, kültür merkezlerinin çocuklar üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla etki değerlendirmesinin yapılmasıdır (Çocuk Dostu Şehirler, UNICEF).

Çocukların kendilerini ilgilendiren programların planlanmasında söz sahibi olmaları, çocukların düzenli olarak görüş ve düşüncelerinin alınmasını sağlamak amacıyla Çocuk Meclislerinin kurulması amaçlanmıştır. Çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için daha etkili velilik eğitimleri düzenlenmiştir. Yerel yönetimin bütçeyi çocuk hakları gözetilerek tekrar gözden geçirilmesi düzenlenmiş, çocukların güvenli ve özgür bir şekilde oyun oynayabileceği çocuk dostu bir alan oluşturmak için çocuk sokağı tasarlanmasıdır (Çocuk Dostu Şehirler, UNICEF).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve veri analizine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Katılımcıların tespit edilmesinde, verilerin toplanmasında ve verilerin analizinde betimsel araştırma modeli kullanılmıştır.

Bu araştırma 6-9 yaş arasındaki çocukların, oyun oynama hakkının hayata geçirilme durumunu incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın temel kurgusu dâhilinde; çocuk kavramı, çocuk hakları, çocuğun gelişiminde oyunun önemi, çocuğun oyun hakkı, çocuğun oyun hakkının hayata geçirilmesindeki engel faktörler, oyun ve oyuncağın çocuk gelişimine etkileri, çocukların oyuncaklarında kullanılan materyaller, değişen oyun kültürü, çocuk oyun alanları ile ilgili kapsamlı literatür taraması yapılmıştır.

Çalışmada kullanılmak üzere Veli Görüşme Formu ve Öğretmen Görüşme Formu hazırlanmıştır. Öğretmen ve veliler ile birebir görüşme olanağı sağlanmıştır. Katılımcıların görüşme formundaki sorulara vermiş oldukları yanıtlar doğrudan araştırmacı tarafından not alınmış, verilen cevapların yoruma açık olması engellenmiştir. Araştırmada katılımcıların görüşlerinin sıklıkla doğrudan alıntılarla desteklenmesi yoluna gidilerek geçerlilik arttırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.2. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Katılımcıların tespit edilmesinde zamanın kısıtlı ve çalışmanın pilot bir çalışma olması nedeniyle tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden iradi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini; İstanbul İlinin Pendik İlçesinde bulunan Buhara İlkokulu'na devam eden öğrencilerin velileri ve okulda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini; çocuğu Buhara İlkokulu'na devam eden 20 veli ve okulda görev 20 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Betimsel araştırmalarda görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi farklı veri toplama yöntemleri tercih edilmektedir. Bu araştırmada katılımcıların araştırma konusuyla ilgili görüş ve düşüncelerini ifade edebilmesi hedeflediğinden veri toplama tekniği olarak ‘görüşme’ seçilmiştir.

Görüşme, başkalarının düşünce ve algılamalarına ilişkin veri toplamak ve bakış açılarındaki çeşitlilik ve farklılıkları yakalamak için en uygun veri toplama yoludur (Patton, 2002).

Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formları yardımıyla toplanmıştır. Görüşme formunda katılımcıya yöneltilecek sorular katılımcının kolayca anlayabileceği, anlaşılır bir şekilde ifade edilmiştir. Verilen cevapların kısa ve net olması amaçlanarak sorular hazırlanmıştır.

Hazırlanan Veli Görüşme Formu ve ğretmen Görüşme Formu alanda çalışan üç uzman tarafından değerlendirilmiştir. Görüşme formunun içeriği; ocuk gelişimi alan uzmanı, veri analisti uzmanı, eğitim alan uzmanı tarafından değerlendirilmiştir.

Görüşme formu, uygulanacağı gruba benzer 2 sınıf ğretmeni ve 2 veli ile görüşülerek, ğretmen ve velilerin görüş ve nerileri dikkate alınarak revize edilmiştir. Sorular oluşturulurken çalışılan yaş grubundaki çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınmıştır. Görüşme formundaki sorular, şehre 6-9 yaş arasındaki bir çocuğun gözüyle bakılarak, güvenli ve elverişli bir oyun alanı yetersizliği gözlemlenerek, çocuğun oyun hakkının hayata geçirilmesini etkileyecek tüm etken faktörler düşünülerek hazırlanmıştır.

Öğretmenler için hazırlanan görüşme formunda; okul fiziki yapısı ile ilgili sorular, evre ile ilgili sorular, çocukların oynadığı oyunlar, çocuğun oyun hakkı ile ilgili öğretmenin düşüncelerini ifade edebileceği açık uçlu sorular bulunmaktadır. Veli görüşme formunda; çocuğun yaşam alanı ile ilgisi sorular, okulun fizik yapısı ve güvenilirliği ile ilgili sorular, çevrenin güvenilirliği ve oyuna uygunluğu ile ilgili sorular, çocukların oynadığı oyunlar, çocuğun oyun hakkı ile ilgili velinin görüşlerini ifade edebileceği açık uçlu sorular yer almaktadır.

Çalışmacı tarafından geliştirilen ‘Veli Görüşme Formu’ velilere, ‘Öğretmen Görüşme Formu’ öğretmenlere, doğrudan araştırmacı tarafından yöneltilmiş ve yanıtlar yine araştırmacı tarafından anında yazılarak kaydedilmiştir. Açık uçlu soruların yanıtları görüşme formuna not alınmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Verileri toplama süreci aşamasından önce, tez çalışması ile 2018 / 993 sayılı“Etik Kurul İzni” alınmıştır. Araştırma verileri 24.04.2019 itibariyle 2 ay süresince 24.06.2019 tarihine kadar sürmüştür. Veri toplama süreci aşamasından önce, velilere ve öğretmenlere çalışmanın içeriği ve amacı hakkında bilgi verilmiştir.

Bu çalışma Microsoft’un Dashboard raporlama programı olan Power BI kullanarak yapılmıştır. Programın zengin görsel özellikler kullanılarak hazırlanan nitel araştırmanın cevapları bar grafik yardımıyla gösterilmiş olup yüzdesel dağılımları hakkında çıkarımlar elde edilmiştir. Power BI programı statik ve dinamik raporlamalarda kullanılan ve görsel açıdan zengin araçlara sahip olan iş ve akademik çalışmalarda kullanılan ve ayrıca tahminleme üzerinde de çalışma koşulları sağlayan bir programdır.

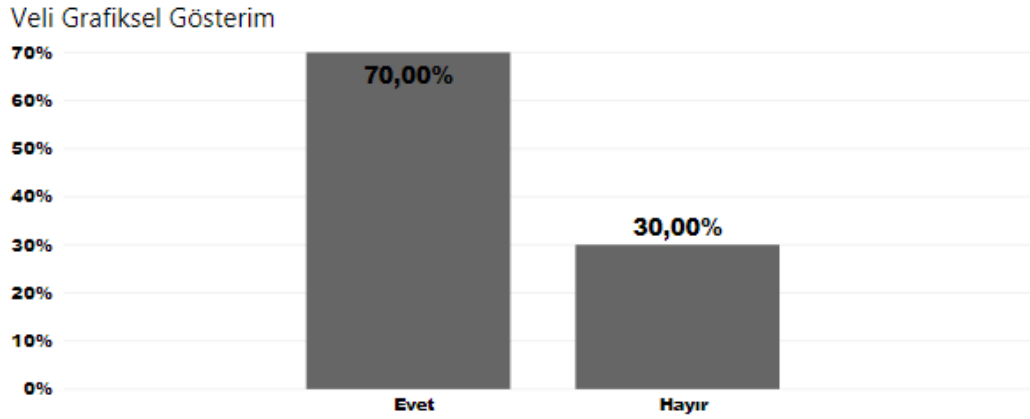
Görüşme formu uygulaması öncesi kurumdan gerekli izin alınmış, öğretmenlere ve velilere uygulama öncesi araştırmanın amacı açıklanmıştır.

4.BULGULAR

Araştırma raporunun bu bölümünde, araştırmanın amaçları kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmelerine ilişkin bilgilere, bu çözümlenmeler sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

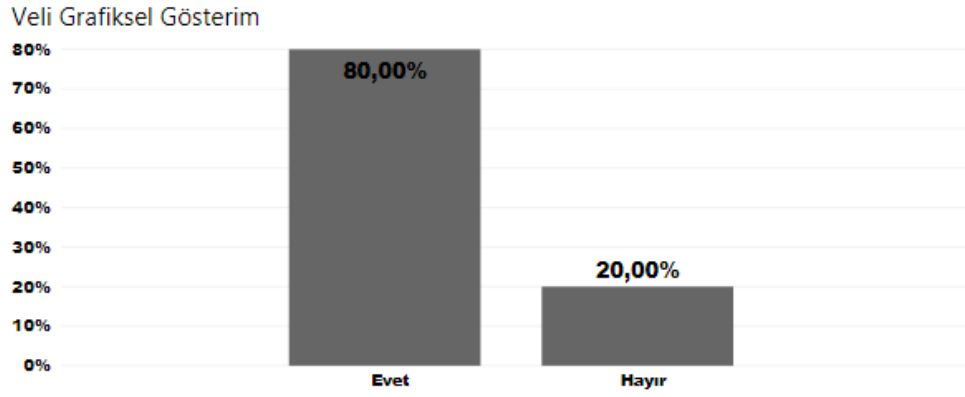
4.1.Çalışmaya Katılan Velilerin Sorulan Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Yüzdesel Dağılımları:

Tablo 1: Araştırmacının “Çocuğunuzun kendine ait bir odası var mı?” Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

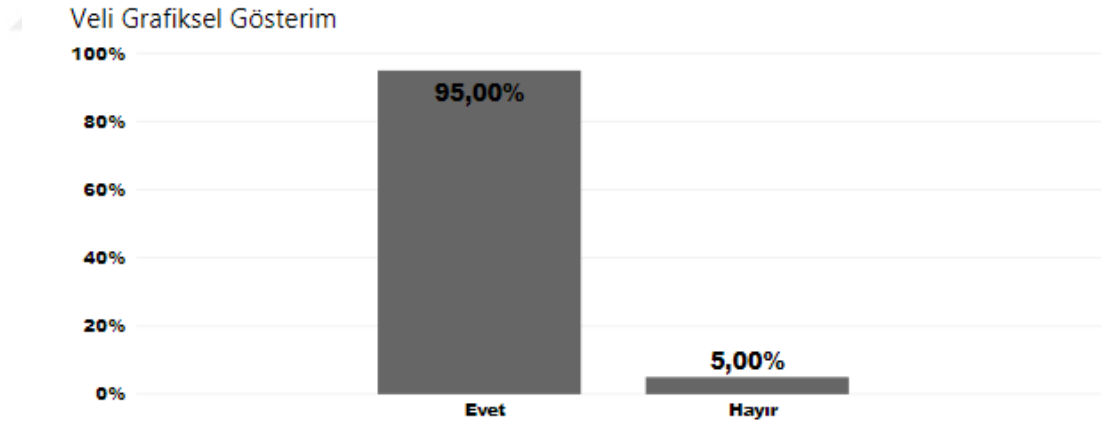
Çalışmaya katılan velilerin %70'i çocuğunuzun kendine ait bir odası olduğunu ifade etmiştir. Velilerin%30'u çocuğunuzun kendine ait bir odasının olmadığı yanıtını vermiştir.

Tablo 2: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak bir alana sahip mi?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

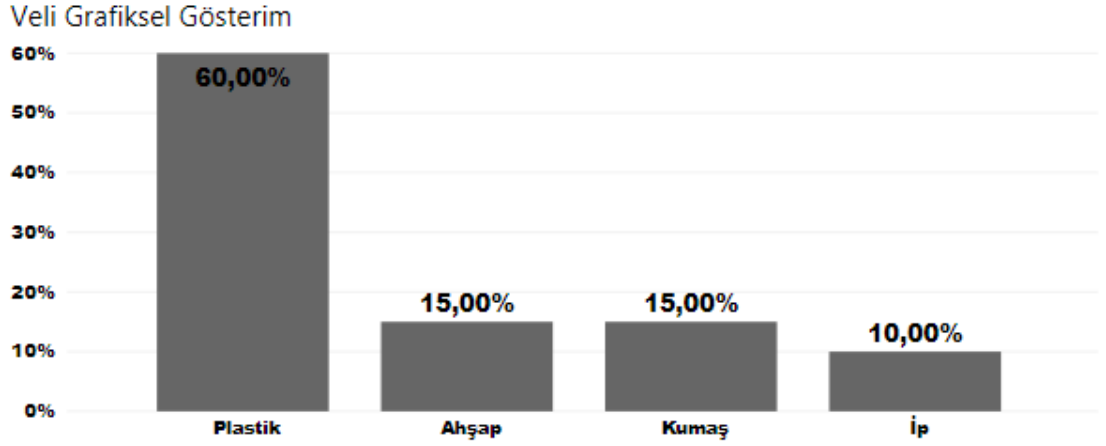
Çalışmaya katılan velilerin %80'i çocuğunun ev içinde oyun oynayacak bir alana sahip olduğunu ifade etmiştir. Velilerin %20'si sorulan soruya hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 3: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak bir materyale sahip mi?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

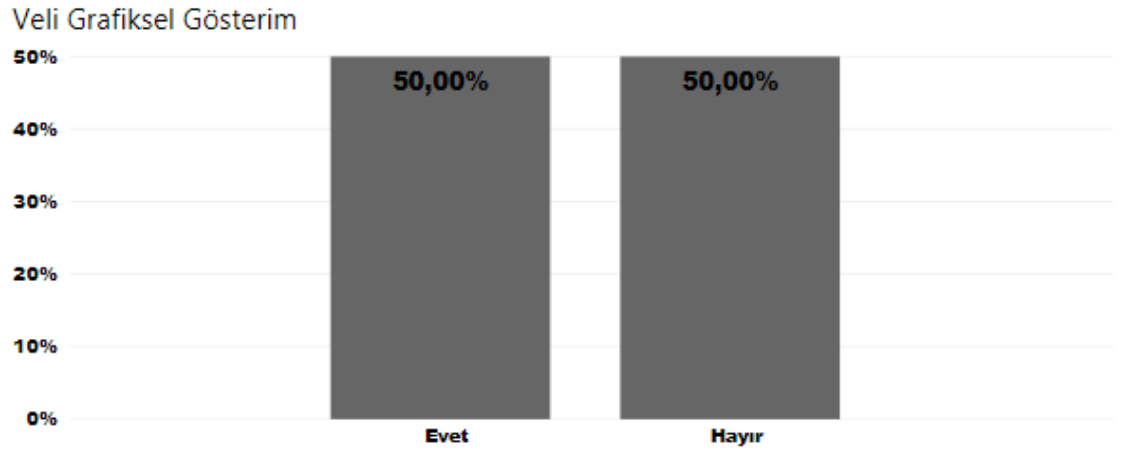
Çalışmaya katılan velilerin %95'i çocuğunun ev içinde oyun oynayacak materyale sahip olduğunu ifade etmiştir. Velilerin %5'i çocuğunun oyun oynayacak bir materyale sahip olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun ev içinde oynadığı materyaller ne tür malzemelerden oluşuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

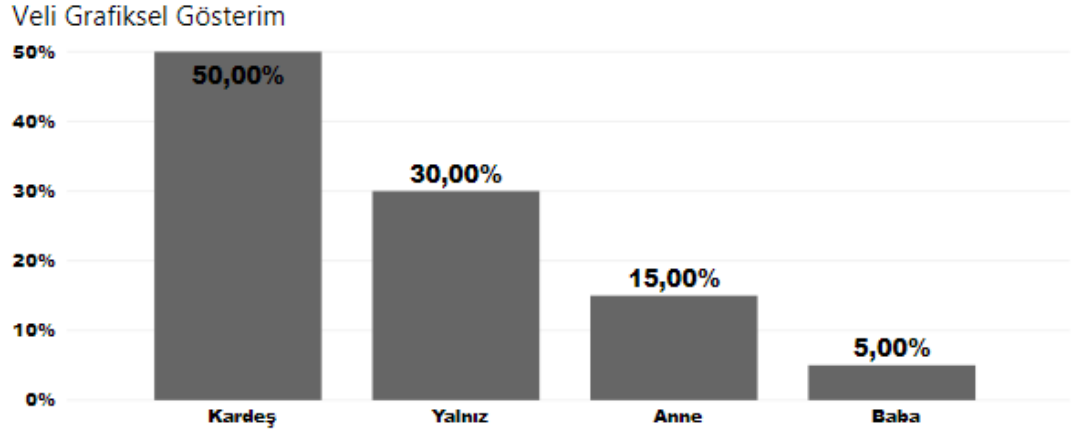
Çalışmaya katılan velilerin %60'ı çocukların oynadığı oyuncaklarda kullanılan materyallerin plastik olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %15'i ahşap ve kumaş yanıtını vermiştir. Çalışmaya katılan velilerin %10'u ip yanıtını vermiştir.

Tablo 5: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz için oyuncak yapar mısınız?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

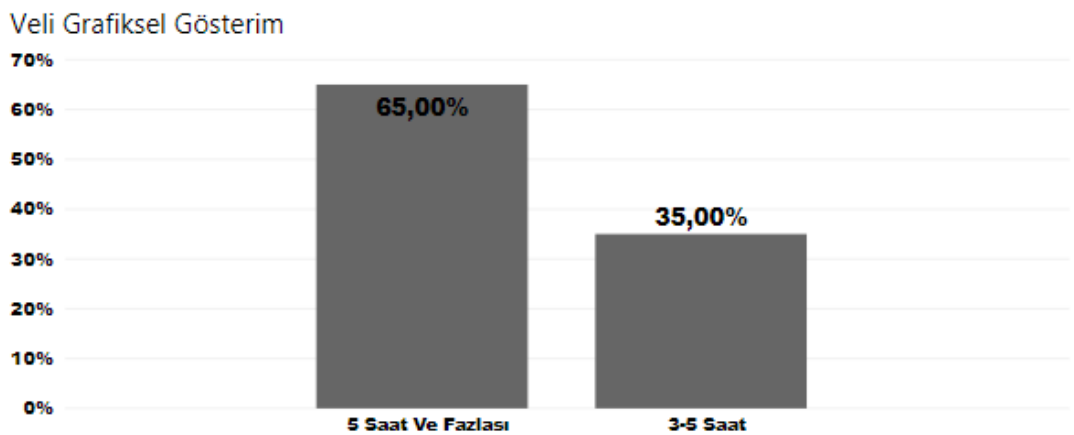
Çalışmaya katılan velilerin %50'si çocuğu için oyuncak yaptığını, %50'si yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz ev içinde kiminle oyun oynuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

Çalışmaya katılan velilerin %50'si çocuğunun ev içinde oyun oynadığı kişinin kardeşi olduğunu ifade etmiştir. %30'u çocuğunun evde yalnız oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan annelerin %15'i evde çocuğuyla oyun oynamaktadır. Çalışmaya katılan babaların %5'i çocuğuyla oyun oynamaktadır.

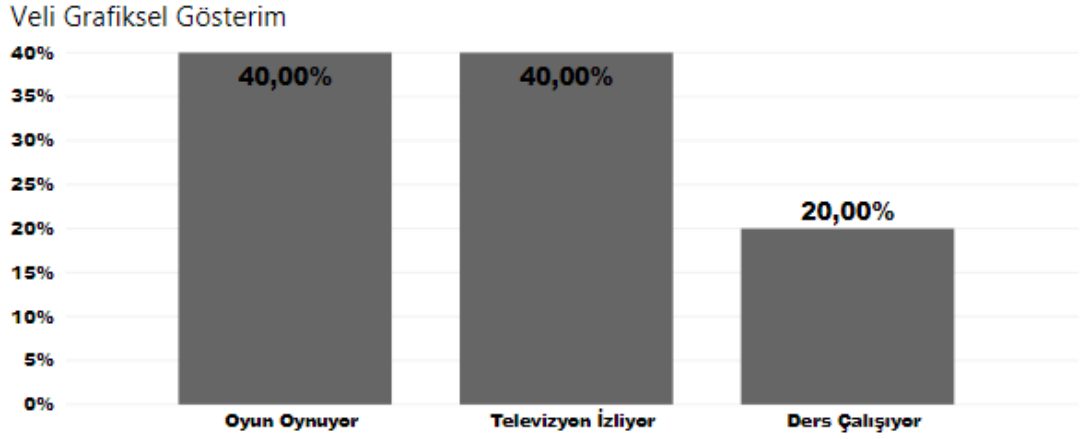
Tablo 7: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun ev içinde ailesiyle geçirdiği süre nedir?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

Çalışmaya katılan velilerin %65'i çocuğunun evde geçirdiği süreye 5 saat ve daha fazlası olarak yanıt vermiştir. Çalışmaya katılan velilerin %35'i 3-5 saat yanıtını vermiştir.

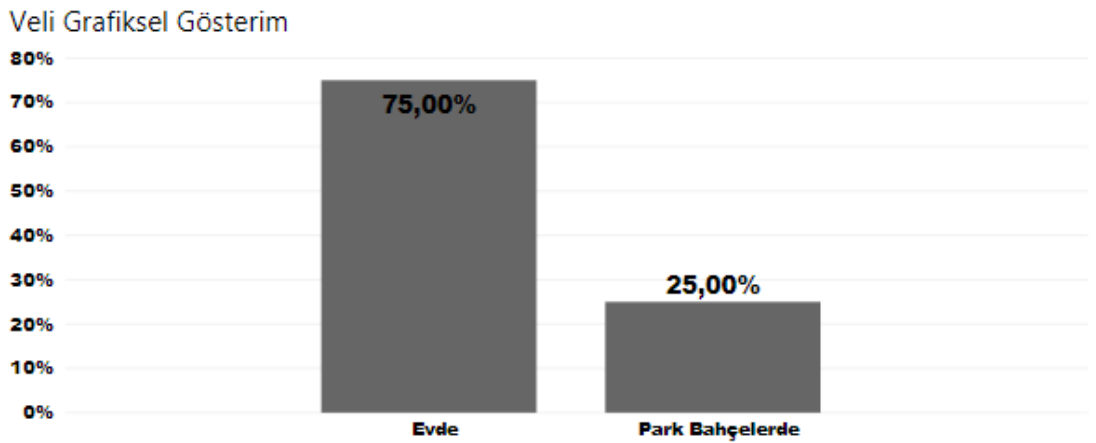

Tablo 8: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz boş zamanlarında neler yapıyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

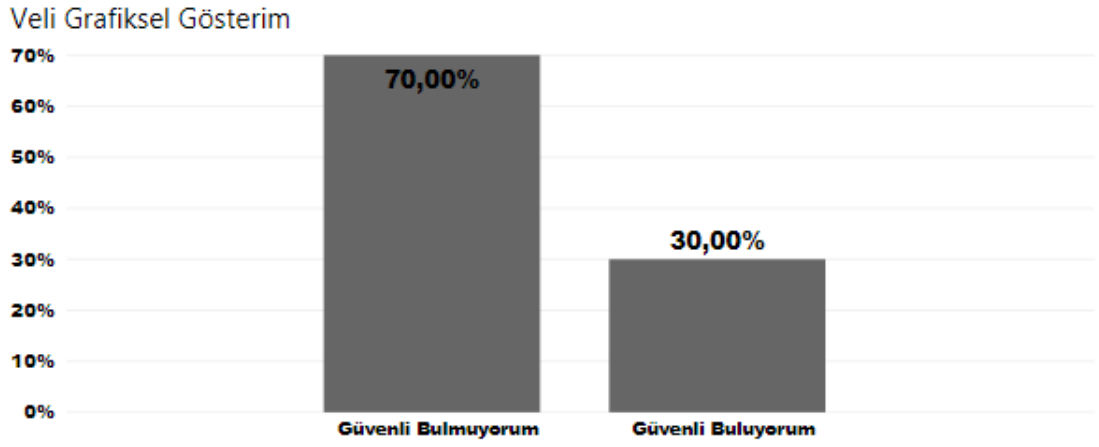
Çalışmaya katılan velilerin %40'ı çocuğunun boş zamanlarında oyun oynadığını, %40'ı çocuğunun televizyon izlediğini ifade etmiştir. Velilerin%20'si çocuğunun boş zamanlarında ders çalıştığını ifade etmiştir.

Tablo 9: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz nerelerde oyun oynuyor?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

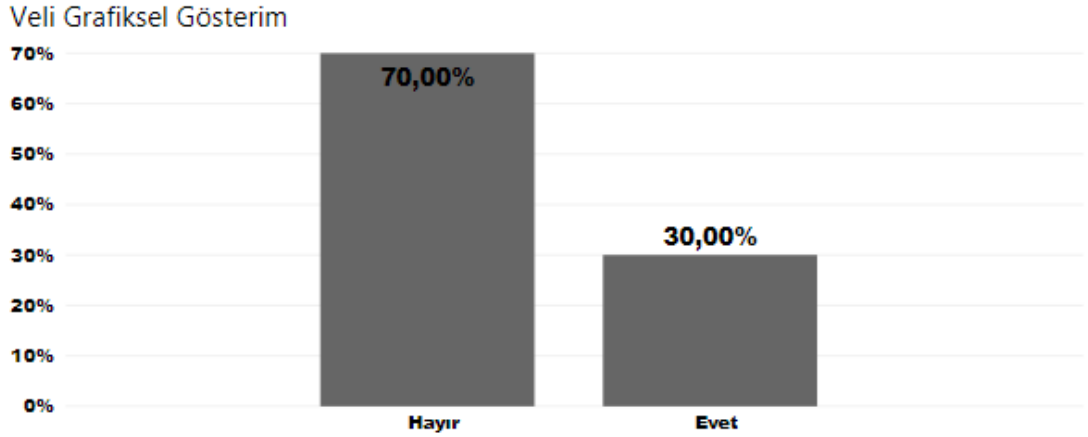
Çalışmaya katılan velilerin %75'i çocuğunun evde oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %25'i çocuğunun oyun oynadığı yere park ve bahçeler yanıtını vermiştir.

Tablo 10: Araştırmacının ‘‘Çocukların oyun oynadığı alanları güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

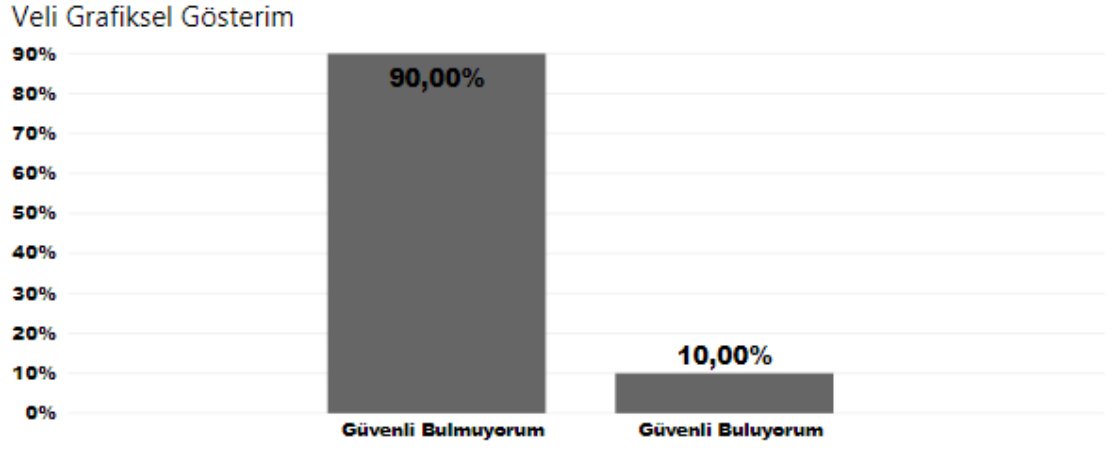
Çalışmaya katılan velilerin %70'i çocukların oyun oynadığı alanları güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan Velilerin %30'u oyun alanlarını güvenli bulduğunu ifade etmiştir.

Tablo 11: Araştırmacının ‘‘Semtinizdeki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

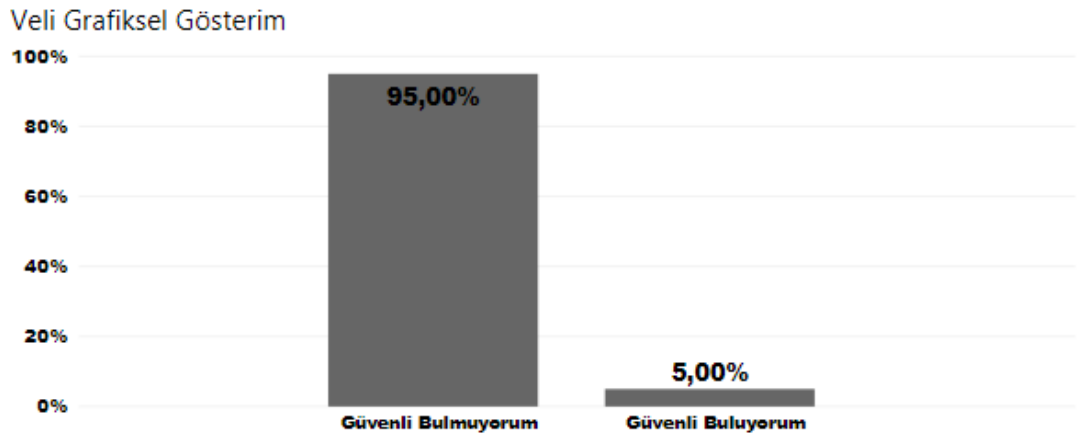
Çalışmaya katılan velilerin %70'i semtinde bulunan yeşil alanları yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan Velilerin %30'u semtindeki yeşil alanları yeterli bulduğunu ifade etmiştir.

Tablo 12: Araştırmacının ‘‘Yaşamış olduğunuz semtteki yeşil alanları güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

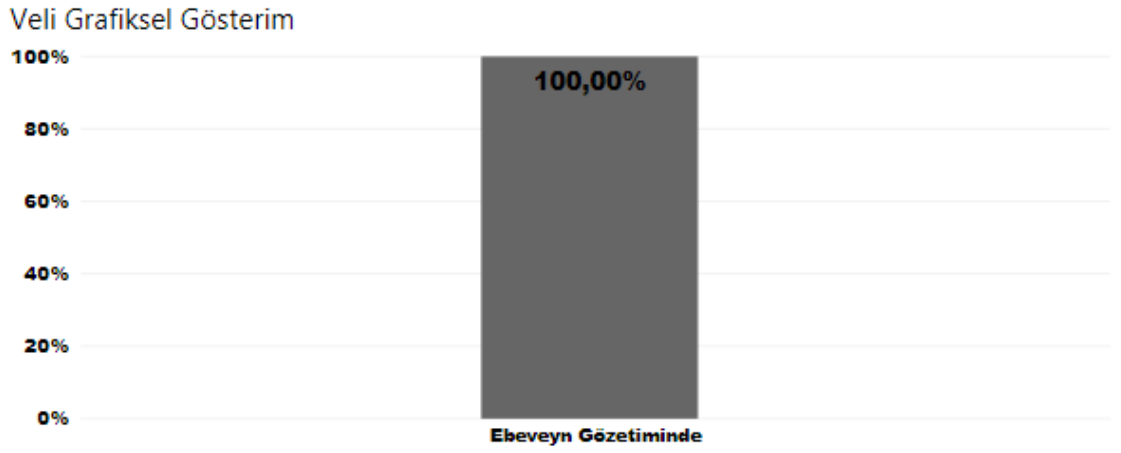
Çalışmaya katılan velilerin %90'ı semtte bulunan yeşil alanları güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %10'u semtteki yeşil alanları güvenli bulduğunu belirtmiştir.

Tablo 13: Araştırmacının ‘‘Yaşamış olduğunuz semti güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

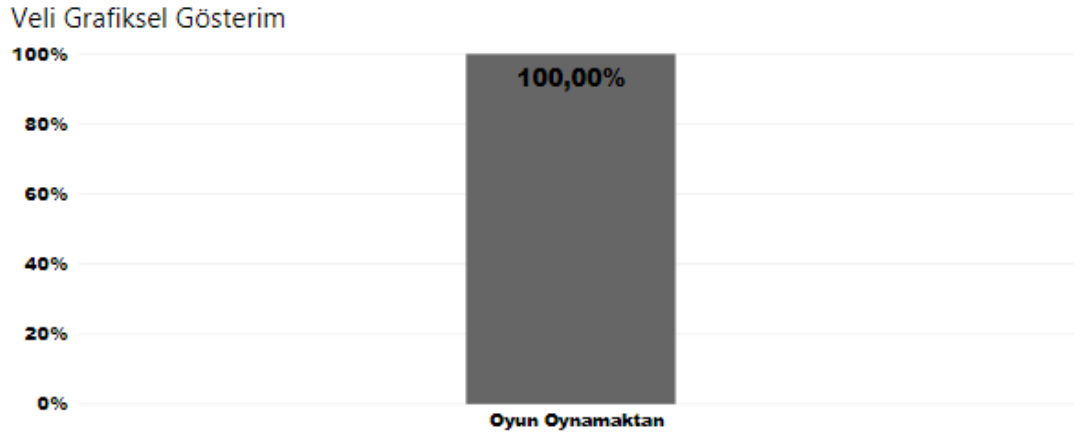
Çalışmaya katılan velilerin %95'i yaşamış olduğu semti güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %5'i yaşamış olduğu semti güvenli bulduğunu ifade etmiştir

Tablo 14: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun okula ulaşımı nasıl sağlanmaktadır?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

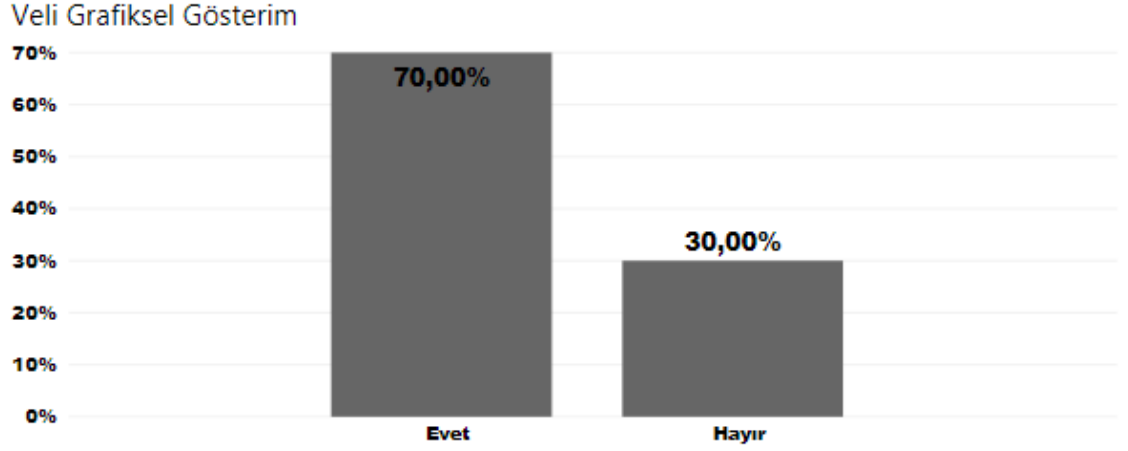
Çalışmaya katılan velilerin %100'ü çocuğunun okula ulaşımını kendi gözetiminde sağladığını ifade etmiştir.

Tablo 15: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuz arkadaşlarıyla birlikteken neler yapmaktan hoşlanır?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

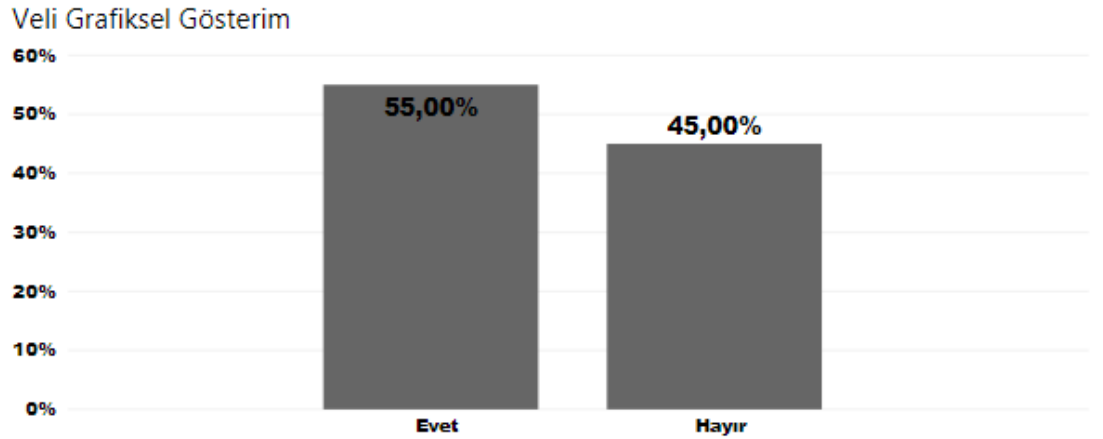
Çalışmaya katılan velilerin %100'ü çocuğunun arkadaşlarıyla beraberken oyun oynamaktan hoşlandığını ifade etmiştir.

Tablo 16: Araştırmacının ‘‘Genel olarak çocuğunuzun okul başarısını yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

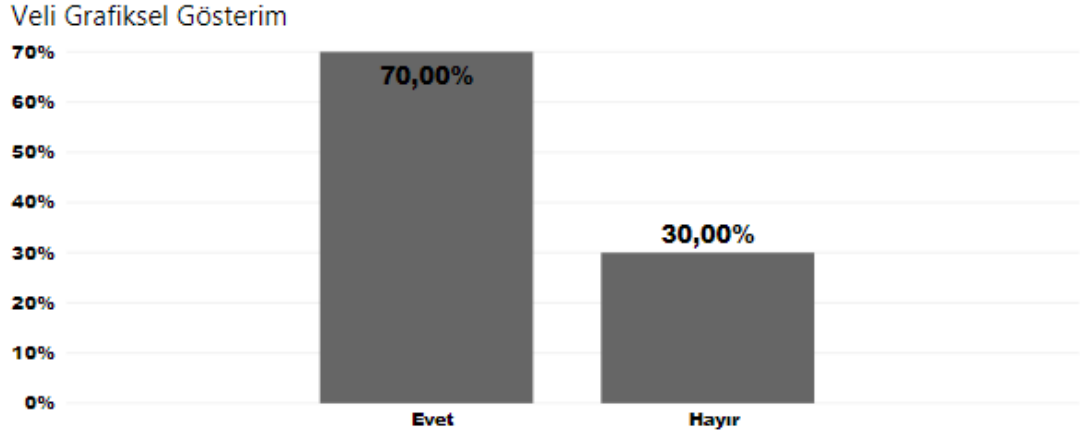
Çalışmaya katılan velilerin %70'i çocuğunun okul başarısını yeterli bulduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %30'u çocuğunun başarısını yeterli bulmadığını ifade etmiştir.

Tablo 17: Araştırmacının ‘‘ocuğunuza dersleri konusunda yardımcı oluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

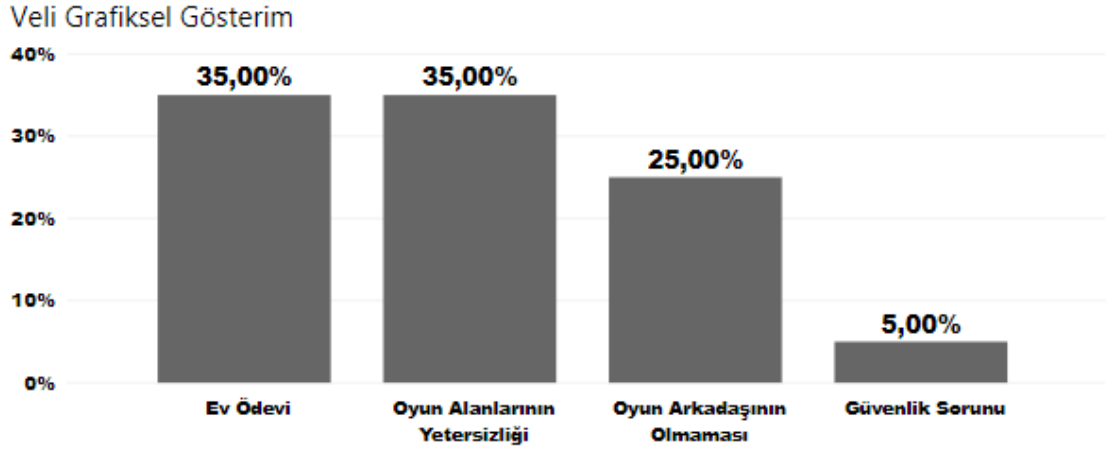
Çalışmaya katılan velilerin %55'i çocuklarına dersleri konusunda yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %45'i sorulan soruya hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 18: Araştırmacının ‘‘Çocuğunuzun okulda yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

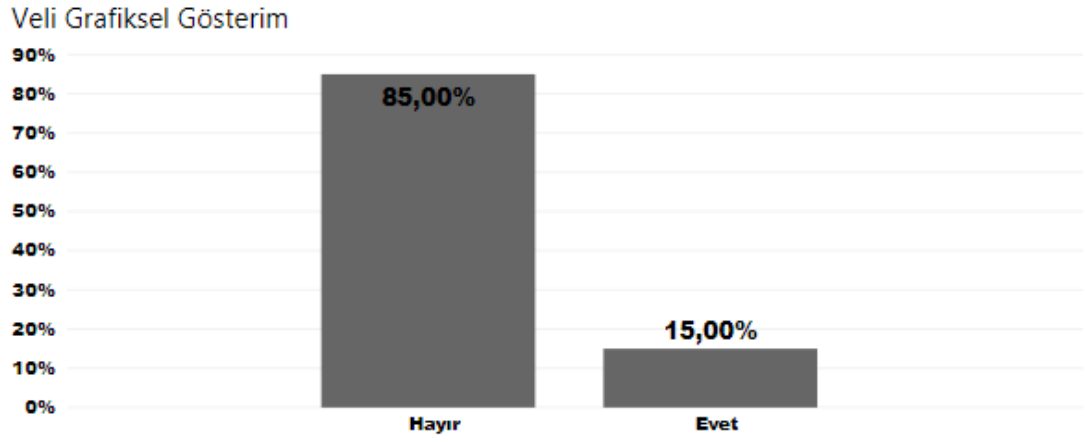
Çalışmaya katılan velilerin %70'i çocuğunun okulda yeteri kadar oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %30'u çocuğunun okulda yeteri kadar oyun oynamadığını ifade etmiştir.

Tablo 19: Araştırmacının ‘‘Çocukların oyun oynamasında engel olan şeyler nelerdir?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

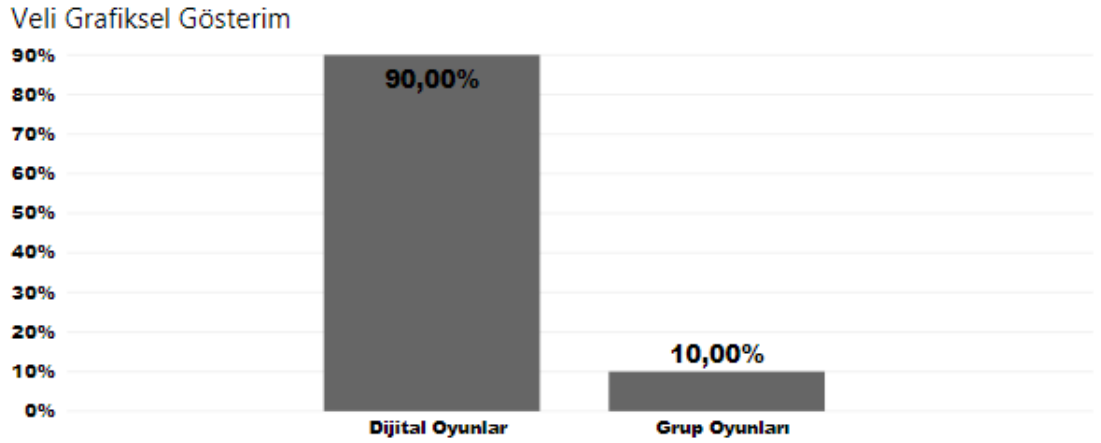
Çalışmaya katılan velilerin %35'i çocukların oyun oynamasına engel olan şeyin ev ödevi olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %35'i oyun oynamaya engel olan şeyin, oyun alanlarının yetersiz olması yanıtı vermiştir. Katılımcıların %25'i oyun arkadaşının olmaması, %5'i güvenlik sorunu olarak yanıt vermiştir.

Tablo 20: Araştırmacının ‘Okul ve çevresini güvenli buluyor musunuz?’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

Çalışmaya katılan velilerin %85'i okul ve çevresini güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %15'i okul ve çevresini güvenli bulduğunu ifade etmiştir.

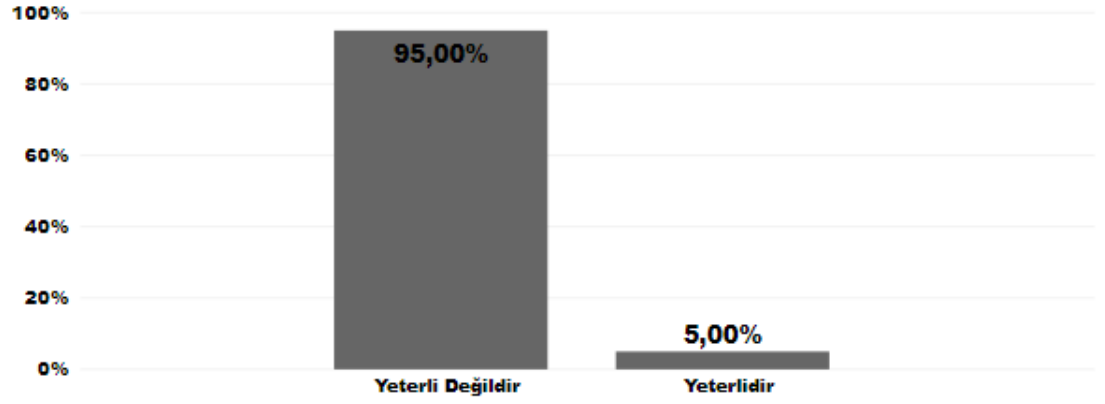
Tablo 21: Araştırmacının ‘Günümüzde ocuklar hangi ocuk oyunlarını oynuyor?’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

Çalışmaya katılan velilerin %90'ı çocukların dijital oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %10'u çocukların grup oyunlarını oynadığını ifade etmiştir.

Tablo 22: Araştırmacının ‘‘Çocukların oyun alanlarını yeterli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Velilerin Verdiği Cevabın Dağılımları:

Veli Grafıksel Gösterim

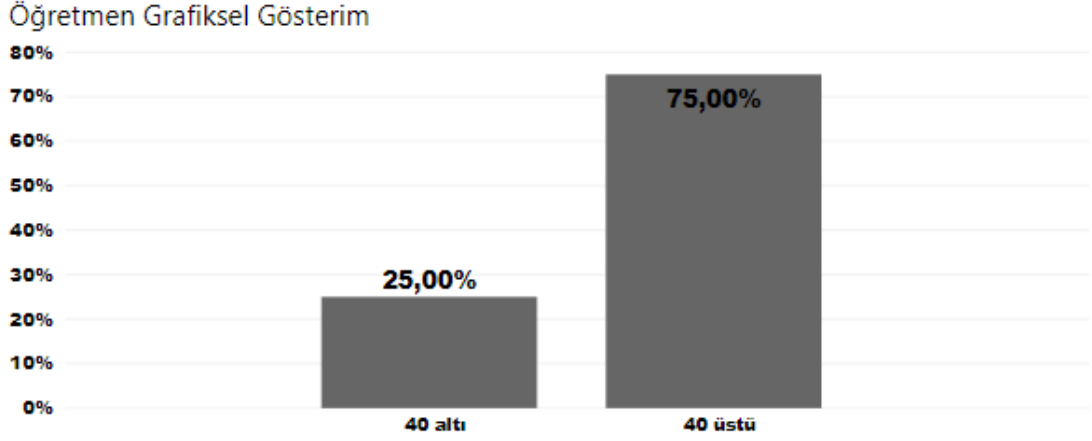

Çalışmaya katılan velilerin %95'i çocukların oyun alanlarını yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan velilerin %5'i çocuk oyun alanlarının yeterli olduğunu ifade etmiştir.

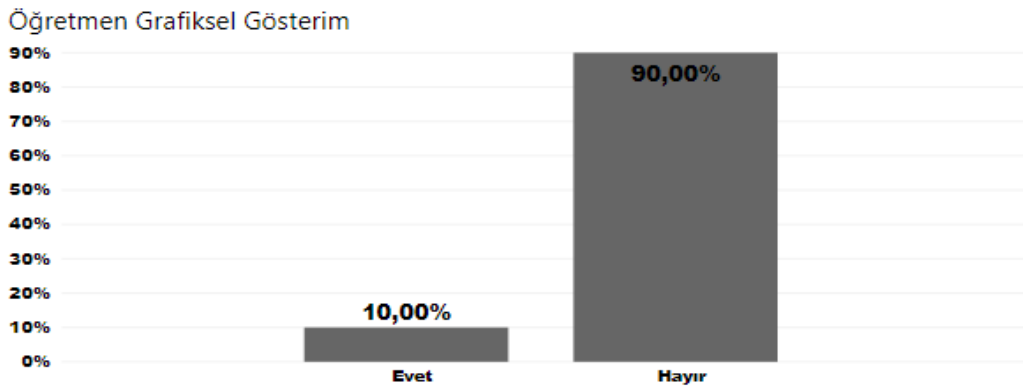
4.2. Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Sorulan Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Yüzdesele Dağılımları:

Tablo 23: Araştırmacının “Sınıf mevcudunuz nedir?” Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

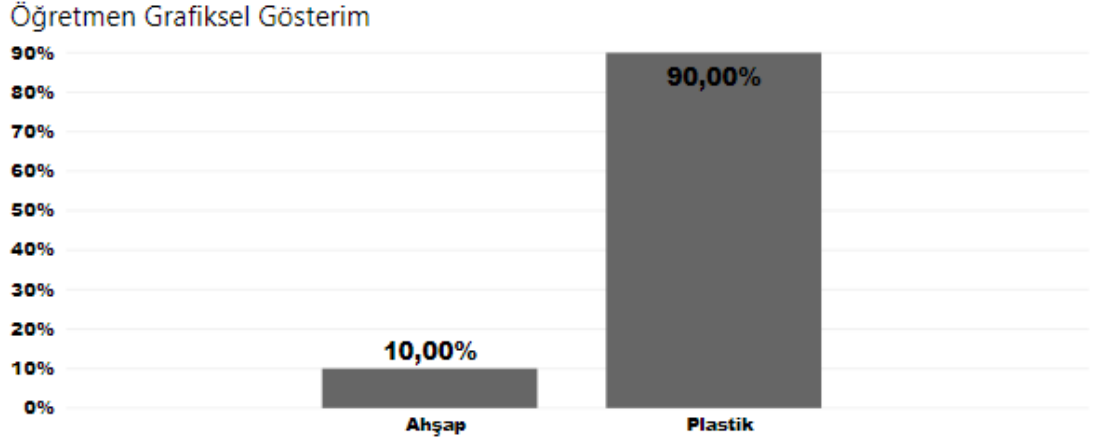
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %75'i sınıf mevcudunun 40 üstü olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %25'i sınıf mevcudunun 40'tan az olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 24: Araştırmacının “Öğrenciler oyun oynayacak materyale sahip mi?” Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

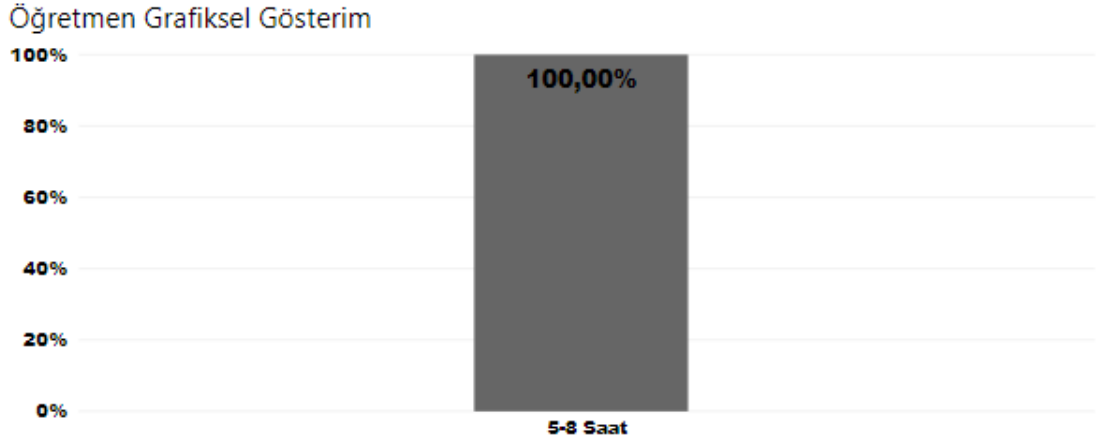
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı çocukların oyun oynayacak materyallere sahip olmadığını, %10'u materyallerin yetersiz olduğunu, okulların materyal konusunda desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 25: Araştırmacının ‘Öğrencilerin Oyun Oynadığı Materyaller Hangi Malzemeden Oluşmaktadır?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

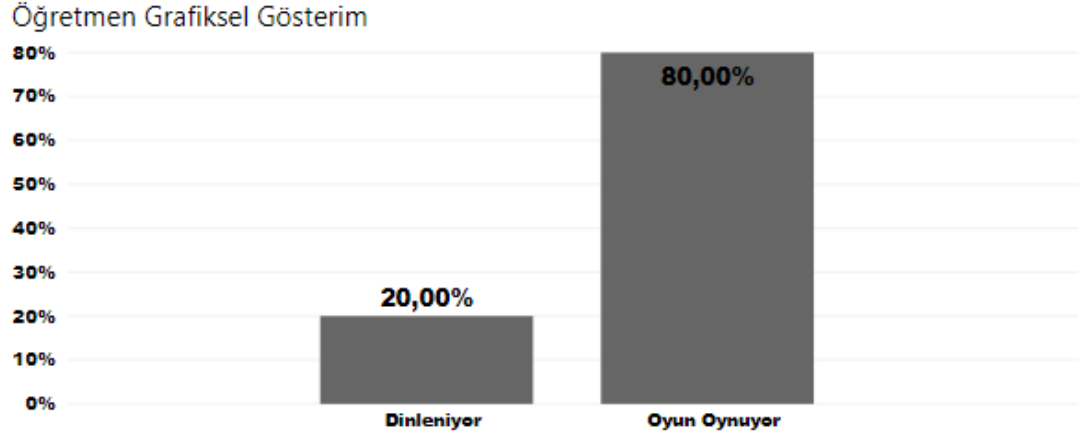
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı öğrencilerin oyun oynadığı materyallerin plastikten oluştuğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %10'u oyuncakların ahşaptan oluştuğunu ifade etmiştir.

Tablo 26: Araştırmacının ‘Öğrencilerin okulda geçirdiği süre nedir?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

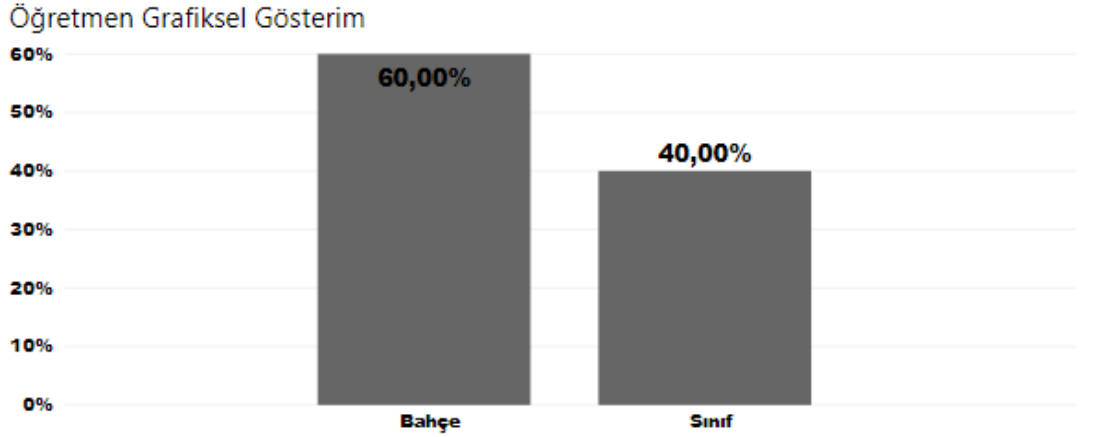
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %100'ü öğrencilerin okulda geçirdiği sürenin 5-8 saat olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 27: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler ders aralarında neler yapıyor?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

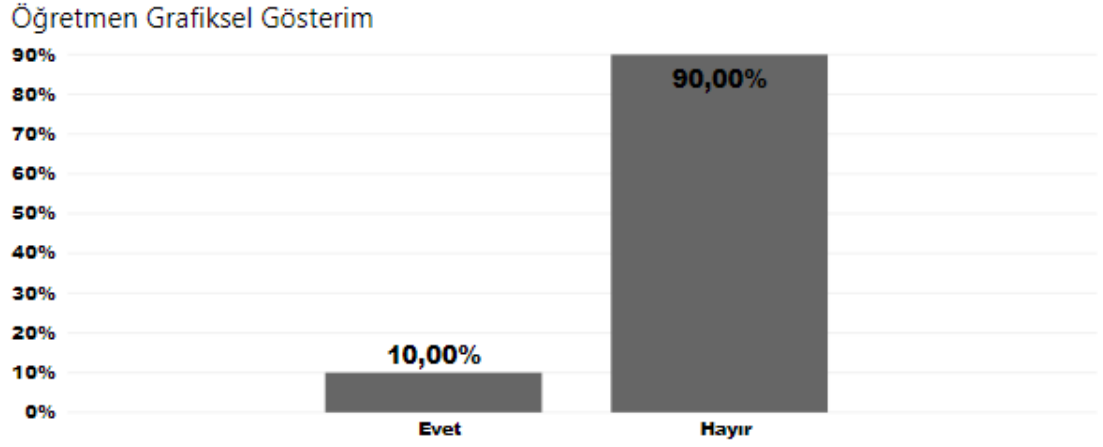
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %80'i öğrencilerin ders aralarında oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %20'si öğrencilerin ders aralarında dinlendiğini ifade etmiştir.

Tablo 28: Araştırmacının ‘‘Öğrenciler nerelerde oyun oynuyor?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

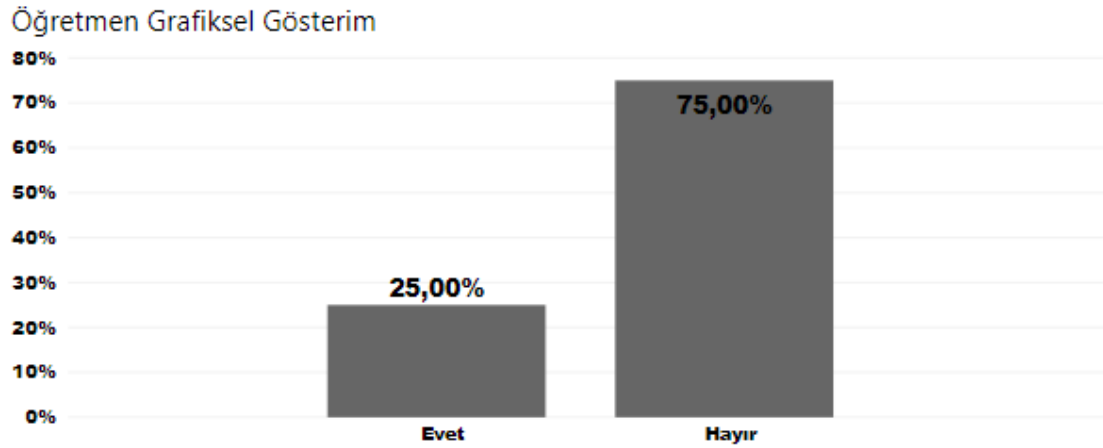
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %60'ı öğrencilerin oyun oynadığı yere bahçe yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin %40'ı oyun oynanan yere sınıf yanıtını vermiştir.

Tablo 29: Araştırmacının ‘Okulun fiziki Şartları oyun oynamak için yeterli mi?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı okulun fiziki Şartlarını oyun oynamak için yeterli olmadığını ifade etmiştir. %10'u fiziki Şartların oyun oynamak için yeterli olduğunu ifade etmiştir.

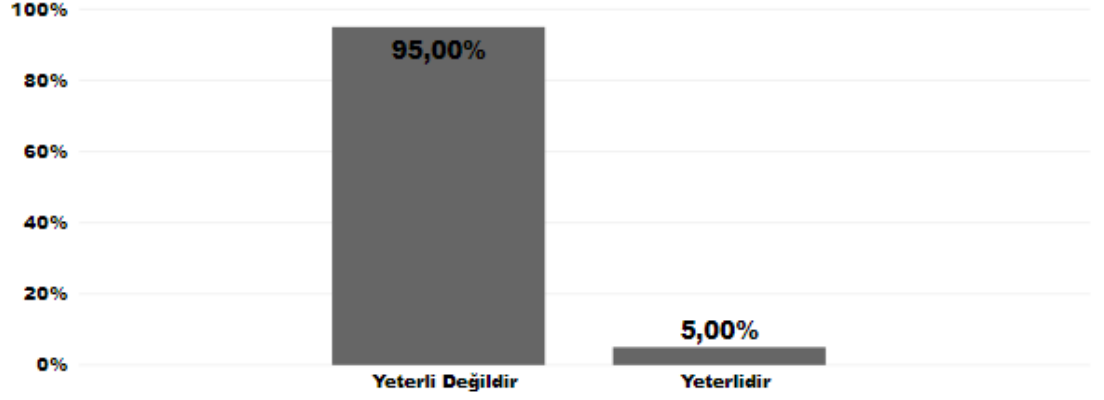
Tablo 30: Araştırmacının ‘Öğrencilerin okulda yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %75'i çocukların okulda yeteri kadar oyun oynamadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %25'i öğrencilerin okulda yeteri kadar oyun oynadığını ifade etmiştir.

Tablo 31: Araştırmacının ‘‘Öğrencilerin oyun alanları hakkında ne düşünüyorsunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

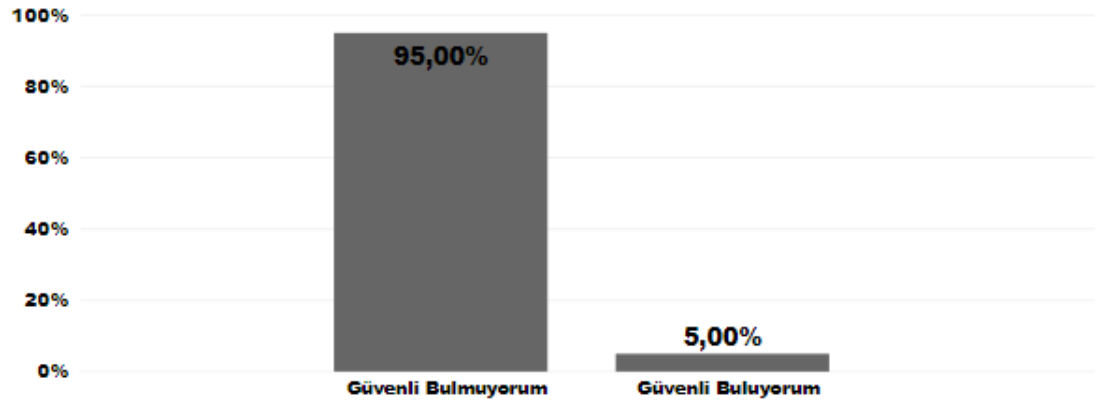
Öğretmen Grafikselsel Gösterim

Çalışmaya katılan öğrencilerin %95'i öğrencilerin oyun alanlarının yeterli olmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %5'i oyun alanlarının yeterli olduğunu ifade etmiştir.

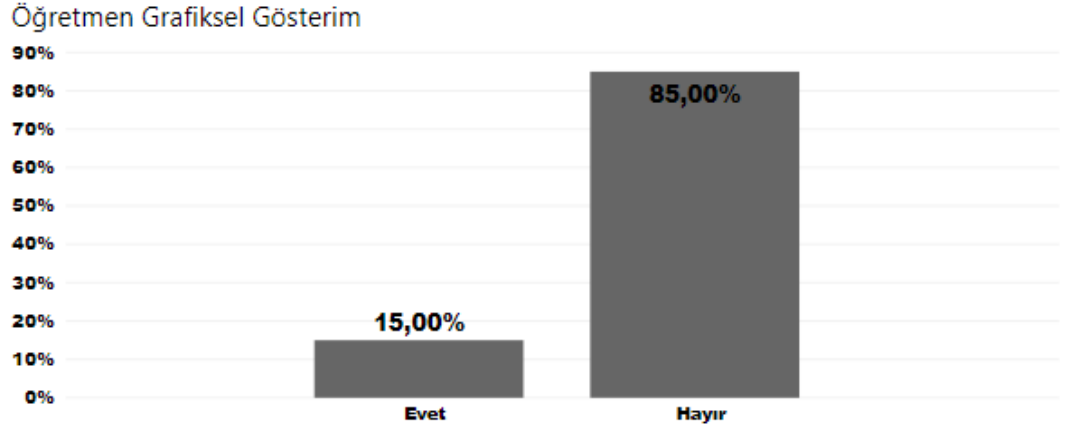
Tablo 32: Araştırmacının ‘‘Okul ve çevresini güvenli buluyor musunuz?’’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

Öğretmen Grafikselsel Gösterim

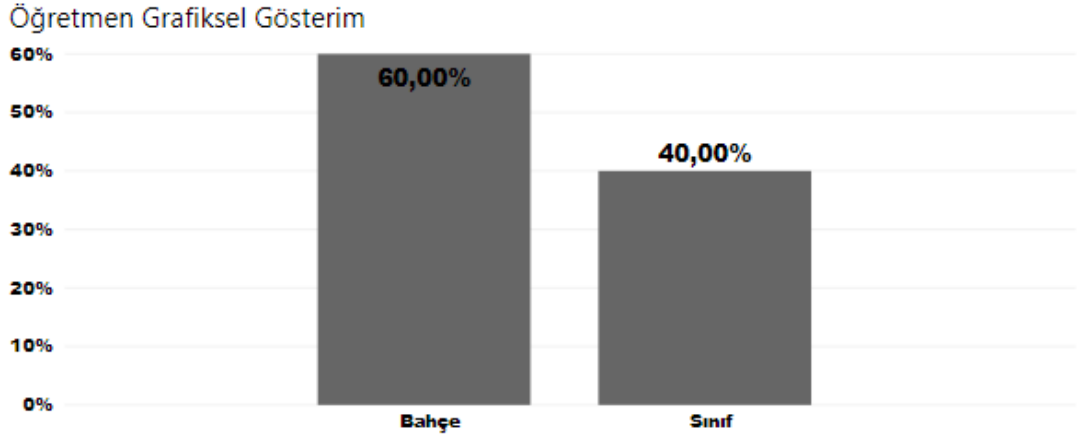
Çalışmaya katılan öğretmenlerin %95'i okul ve çevresini güvenli bulmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %5'i okul ve çevresini güvenli bulunduğunu ifade etmiştir.

Tablo 33: Araştırmacının ‘Okulun bulunduğu semtteki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %85’ okulun bulunduğu semtteki yeşil alanları yeterli bulmadığını ve desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

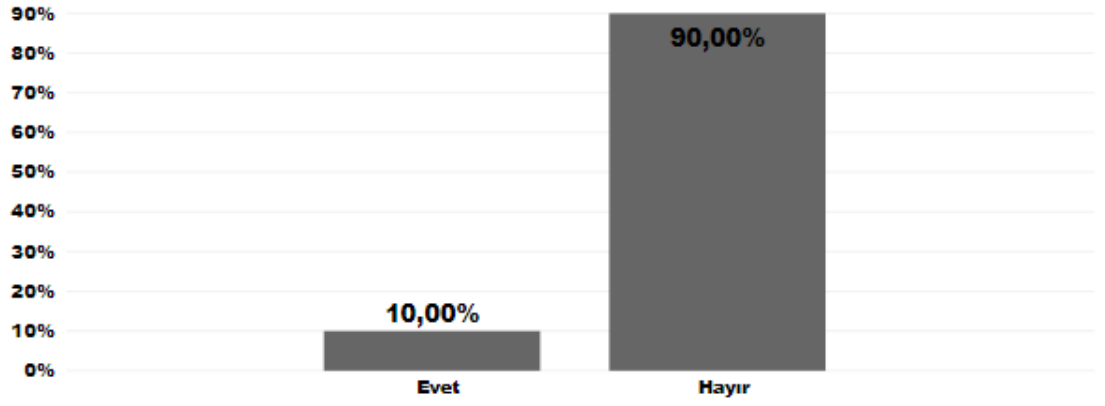
Tablo 34: Araştırmacının ‘Öğrenciler Nerelerde Oyun Oynuyor?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı:

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %60’ı öğrencilerin bahçe oyunlarını tercih ettiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin %40’ı öğrencilerin oyun oynadığı yere sınıf yanıtını vermiştir.

Tablo 35: Araştırmacının ‘Genel olarak çocukların okul başarısını yeterli buluyor musunuz?’ Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Cevabın Dağılımı

Öğretmen Grafiksels Gösterim

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı öğrencilerin okul başarısını yeterli bulmamaktır. Öğretmenlerin %10'u öğrencilerin okul başarısını yeterli bulmaktadır.

4.3. Katılımcıların Açık Uçlu Sorulara Vermiş Olduğu Yanıtlar

4.3.1.Görüşme formunda bulunan *“Günümüzde çocuklar hangi çocuk oyunlarını oynuyor? Onların oynadığı çocuk oyunları hakkında ne düşünüyorsunuz?”* sorusuna çalışmaya katılan bir veli şu yanıtı vermiştir:

“Bilgisayar oyunlarına daha fazla ağırlık veriyorlar. Bundan dolayı şiddet meyilliler. Aile olarak bunun önüne geçmekte zorlanıyoruz.”

Aynı soruya çalışmaya katılan bir veli: *“Çocuklar artık hep telefonla oyun oynuyor. Hiçbir çocuk oyun kurmayı bilmiyor.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Şiddet içerikli dijital oyunlar oynuyorlar.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Vampir oyunu oynuyorlar. Çocukların oyunları hep şiddet içeriklidir.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Tablet, bilgisayar, telefon... (Tehlike, tehlike, tehlike...)”*.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Çocuklar genellikle bilgisayar oyunlarını tercih ediyorlar. Bazen korkutucu içerikli şeylere baktıklarını fark ediyorum .”*

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Tablet bilgisayar bağımlısı bir nesil büyüyor. Ailelerin yönlendirmemesi sebebiyle çocuklar evde dijital oyunlar oynuyorlar. Okulda genellikle geleneksel oyunlar, grup oyunları oynatmaya çalışıyorum.”*

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Genelde bilgisayar oyunları oynuyorlar. Ancak yönlendirdiğimde sınıfla beraber top oyunları, mendil kapmaca, satranç, üçtaş, jenga gibi oyunlar da oynuyoruz.”*

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ifadelerine dayanarak, çocukların yönlendirilmesiyle birlikte geleneksel çocuk oyunlarının da çocuklar tarafından tercih edildiğini görülmektedir.

4.3.2.Görüşme formunda bulunan **“Kendi çocukluğunuzla karşılaştırdığınızda çocukların yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?”** soruya araştırmaya katılan velilerden biri şu şekilde yanıt vermiştir:

“Kendi çocukluğumla karşılaştırdığımda aradaki fark öncelikle teknolojiyle ilgilidir. Bizler dışarıda kardeşlerimizle ya da komşularımızı çocuklarıyla özgürce vakit geçirir grup oyunları oynardık. Okul ve ders baskısı tabii ki bugünkü gibi değildi. Anne ve babalar sürekli baskı yapmadıkları için bizler daha rahat ve özgür büyüdük.”

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Kendi çocukluğumla karşılaştığımda biz akşam ezanına kadar dışarıda oyunlar oynardık. Çöplükte ile oyun oynadığımız olurdu. Şimdiki çocuklar sadece tablet ve telefonla oynuyor. Tablet telefon olmadan oyun oynamayı bilmiyorlar.”*

4.3.3.Görüşme formunda bulunan **“Çocukların oynadığı oyun alanları hakkında ne düşünüyorsunuz?”**sorusuna çalışmaya katılan bir veli şu yanıtı vermiştir:

“Özellikle bu semtte oturmamızın sebebi büyük bir yeşil alan olan Botaş Parkıdır. Çocuklarım ile ödevlerimiz bitince kendimizi parka atar, günün stresini çimenlerde büriyerek kendimizi deşarj ederiz. Elimizden geldiğince arkadaşları ile buluşturur, grup oyunları oynatırız. Fakat bu imkâna sahip olmayan binlerce çocuk için oyun alanları ve parklar artırılmalıdır.”

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Semtimizde bulunan çocuk oyun alanları yeterli değil. Bu sebeple çocuklarımız ev içinde oyun oynuyor.”*

4.3.4.Görüşme formunda bulunan **“Çocukların oyun oynamasına engel olan şeyler nelerdir?”**sorusuna çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Çocukların oyun oynamasına engel olan en büyük şey, park bahçe yetersizliğidir.”*

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Oyun oynamaya uygun ortamın bulunmaması çocukları tablet, telefon oynamaya mahkûm ediyor.”*yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Çevrede güven ortamının olmaması çocukların akranlarıyla sokakta rahatça vakit geçirmelerine engel olmaktadır.”* yanıtını vermiştir.

Çalışmaya katılan başka bir öğretmen: *“Fiziki ortamlar, yoğun yaşam temposu, ailelerin kısıtlaması çocukların oyun oynamasına engel olan şeylerdir. Çoğu zaman aileler çocukların oyun oynamasını bir lüks olarak görmektedir.”* yanıtını vermiştir.

4.3.5. Görüşme formunda bulunan **“Çocuğun gelişiminde oyun neden önemlidir”** sorusuna çalışmaya katılan bir öğretmen şu yanıtı vermiştir: *“Çocuk oyunla öğrenir. Oyunla dikkatini toplar, oyunla sosyalleşmeyi öğrenir.”*

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Kurallara uymayı ve iç disiplini sağlar.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Oyun çocuğu sosyal hayata hazırlar. Birçok duygu ve davranışı çocuk oyun yolu ile öğrenir. Oyunla çocuk ilk sosyal çevresini edinir.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Çocuk oyunla özgüven kazanır. Toplumun uyması gereken kuralları oyun aracılığıyla öğrenir.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Kendini ifade etme, iç dünyasını yansıtmaya açısından önemlidir.”* yanıtını vermiştir.

Aynı soruya çalışmaya katılan bir öğretmen: *“Sosyalleşmesi, kendini ifade etmesi, kendini keşfetmesi adalet hoşgörü anlayış gibi kavramın gelişmesi için oyun çok önemlidir.”* yanıtını vermiştir.

5.TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, araştırma soruları, literatür çerçevesinde tartışılmış ve yorumlanmıştır. Buna göre, Buhara İlkokulu örneklemiyle araştırılan 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun hakkının hayata geçirilme durumu, velilerin ve öğretmenlerin görüşme formundaki sorulara vermiş olduğu yanıtlar alınarak araştırma bulguları tartışılmıştır.

A.S.1. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş çocuklarda, veli ve öğretmenlerin akademik başarı beklentisi, oyun hakkının ihlal edilmesine sebep olur mu?

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre,velilere araştırmacı tarafından sorulan *‘Çocukların oyun oynamasında engel olan şeyler nelerdir?’* sorusuna çalışmaya katılan Velilerin %35 ev ödevi yanıtını vermiştir.

Araştırma sonuçlarına göre araştırmacı tarafından açık uçlu sorulmuş *olan ‘Kendi çocukluğunuzla karşılaştırdığınızda çocukların yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?’* sorusuna araştırmaya katılan velilerden biri, şu şekilde yanıt vermiştir:

‘Kendi çocukluğumla karşılaştırdığımda aradaki fark öncelikle teknolojiyle ilgilidir. Bizler dışarıda kardeşlerimizle ya da komşularımızı çocuklarıyla özgürce vakit geçirir, grup oyunları oynardık. Okul ve ders baskısı tabii ki bugünkü gibi değildi. Anne ve babalar sürekli baskı yapmadıkları için bizler daha rahat ve özgür büyüdük.’

Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki oyun hakkı çocuğun özgür olmasına dayalıdır. Çalışmaya katılan veli çocukların özgür olmasına engel olan faktörün, okul ve ders baskısı olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma bulgularımız aşağıda yer alan diğer araştırmalara benzerdir.

Baynazoğlu’ nun 2018 yılında, sınıf öğretmenlerinin ev ödevleri hakkında görüşlerinin incelenmek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmenlerin yarısından fazlası ev ödevlerini yapmayan öğrencilere olumsuz etkileri olabilecek,

sınıfta yaptırma, eksi verme ve oyundan mahrum etme gibi geleneksel yöntemleri uyguladığı görülmektedir (Baynazoğlu, 2018).

Alanyazında yapılan çalışmalar öğretmenlerin, ev ödevi yapmayan öğrencilere ceza vermediklerini (Yapıcı, 1995) ya da nadiren ceza verdiklerini (Gürlevik, 2006) göstermektedir.

Günümüzdeki çocukların oyuna zaman ayıramama nedenleri, diğer kuşaklara göre farklılaşmıştır. Günümüzde çocuklar ders çalışmak zorunda oldukları için oyun oynayamamaktadır (Tuğrul ve ark, 2014).

Cooper (2006), Kralovec ve Buell (2000) gibi araştırmacılar gereğinden fazla verilen ödevlerin, çocuklarla birlikte ailelerinin de en değerli vakitlerini çaldığını ifade etmiştir. Öğrencilerin kendileri için önemli olan kişisel, sosyal, ruhsal ve ahlaki gelişimi için gereken oyun ve aktivite yerine ev ödevi yaptıklarında öğrencilerde bıkkınlık yaşandığını ifade etmektedirler (Cooper, 2006; Kralovec ve Buell, 2000).

Literatür taramasında çocukların, akademik başarı beklentisi sebebiyle oyun oynamamasına dair oldukça sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Yapılan çalışmalar genellikle ev ödevlerinin çocuğun gelişimindeki etkisi ve öğrenmeye ne şekilde katkıda bulunduğunu tespit etmiştir.

Kapıkıran ve Kıran'ın 1999 yılında, ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisini incelemek için yapmış oldukları çalışmada, ev ödevinin sadece akademik başarıya değil; öğrencilerin yaşam boyu sahip olduğu disiplin, sorumluluk ve özgürlük gibi kişilik özelliklerine de etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Kapıkıran ve Kıran, 1999).

Öcal ve Özer'in 2013 yılında, sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine ilişkin düşüncelerini değerlendirmek amacıyla çalışma yapmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerinin olumlu etkilerine olumsuz etkilerinden daha çok inandıkları tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenler ev ödevlerinin öğrenmeyi pekiştirdiğini düşünmektedir (Öcal ve Özer, 2013).

A.S.2. İlkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocuklar, okulda yeteri kadar oyun oynuyor mu?

Çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi çocukların okulda geçirdiği süreye 5-8 saat yanıtını vermiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler, çocukların yalnızca ders aralarında boş vakitlerinin olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %60'ı ders aralarında çocukların oyun oynadığını, %40'ı dinlendiğini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı okulun fiziki şartlarını oyun oynamak için yeterli bulmadığını, %95'i oyun alanlarını güvenli bulmadığını ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %75'isini sınıf mevcudunun 40 üstü olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi okul ve sınıf mevcudunun kalabalık olması sebebiyle çocukların oyun oynayamadığını ifade etmiştir.

Biddle ve Berliner 2012 yılında, ilköğretimde az nüfuslu sınıfların öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini araştırmış oldukları çalışma, araştırmayı destekler niteliktedir. İlköğretim ilk yıllarında sınıf mevcudu azaldığında tüm öğrenci tipleri bu durumdan olumlu etkilendiği bulgusuna ulaşmıştır (Akt; Yaman, 2006).

Bu durum toplumun oyun ve çalışma hakkındaki düşünceleri hakkında bizlere bilgi vermektedir. Birçok öğrenme kuramında oyunun sadece enerji atma ve eğlenme ile açıklandığını söylemek mümkündür (Akt; Pilten ve Pilten).

Araştırma bulgularımız aşağıda yer alan diğer araştırmalara benzerdir.

Tuğrul ve arkadaşları 2014 yılında, anaokuluna devam eden altı yaşındaki çocuklar ile okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüşlerinin incelenmek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada öğretmene, **“Eğitim programı içinde çocukların oyun gereksinimlerinin karşılandığını düşünüyor musunuz?”** sorusu sorulmuştur. Çalışmaya katılan 31 öğretmen çocukların oyun gereksinimlerinin kısmen karşılandığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan 24 öğretmen çocukların oyun gereksinimlerinin karşılandığını, 4 öğretmen ise karşılanmadığını ifade etmişlerdir.

Çocukların oyun gereksiniminin karşılanmadığını ifade eden öğretmen karşılanmama nedenini şu şekilde belirtmiştir:

“Etkinlik sayısının fazla olması, programların ağırlığı, fiziki şartların uygun olmaması yeterince oyun oynamamızı engelliyor.”

“Velilerimiz çoğu zaman oyunu boş zaman etkinliği olarak görüyor ve oyundan ziyade farklı etkinlikler geliştirmemizi bekliyorlar.”

Ayrıca öğretmenler vakit sıkıntısı, öğrenci sayısının fazla olması, kitap çalışmalarının çok zaman alması, programın yoğun olması, şube derslerinin fazla olması gibi nedenlerle de çocukların oyun gereksinimlerinin karşılanmadığını belirtmişlerdir (Tuğrul ve ark, 2018).

Araştırmayı destekleyen bir başka çalışma, Pilten ve Pilten’ in 2013 yılında okul çağı çocuklarının oyun kavramına ilişkin algılarının ve oyun tercihlerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmadır. Çalışma sonucuna göre çocuklar dersteki faaliyetleri oyun olarak görmediklerini ifade etmişlerdir. Sebebi ise derslerin her zaman sınıf içerisinde gerçekleştirilmesi, oyunların ise dışarıda oynanmasının gerekliliğidir (Pilten ve Pilten, 2013).

Araştırmayı destekler nitelikteki bir başka çalışma ise çocukların oyunu tanımlarken kullandığı ifadelerdir. Çocuklar bir aktiviteyi oyun olarak tanımlamak için seçim yapıyor olmaya ve süreci kontrol edebiliyor olmaya ihtiyaç duymaktadır (Lindsey ve Mize, 2001). Bu gerekçeyle çocuklar sınıf içinde ve öğrenme yöntemi olarak kullanılan yapılandırılmış oyunları oyun olarak nitelendirmemektedir (Işıkoğlu ve İvrendi, 2008).

Rothlein ve Breet’ in yapmış olduğu çalışma yapılan araştırmayı destekler niteliktedir. Rothlein ve Brett 1987 yılında öğretmenlerin, ailelerin ve çocukların oyun hakkındaki fikirlerini incelemek ve oyun algıları ile uygulamalarının literatürü yansıtır yansıtmadığını belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmada öğretmenlere çocukların oyun oynamasına engel olan faktörlerin neler olduğu sorulmuştur. Öğretmenler gerekçe olarak; aşırı koruyucu aile tutumu, yetişkinlerin eleştirilmesi, oyunun zaman kaybı olduğu şeklindeki anne-baba görüşleri gibi yetişkinlerle ilgili faktörleri, çocukların disiplin problemlerini ve davranışlarını, araç-gereçlerin kısıtlı olması, yapılandırılmış eğitim programları, yetersiz oyun alanları ve çocukların sağlık problemlerini ifade etmişlerdir (Rothlein ve Breet, 1987).

Araştırma sonuçlarına göre çocukların oyun hakkının hayata geçirilmesi için okul ortamının daha güvenli ve daha donanımlı olması gerekir. Yanı sıra, önceki

çalışmalardan da anlaşıldığı üzere çocukların bir aktiviteyi oyun olarak tanımlayabilmesi için seçimlerinde özgür olması, bir yetişkin tarafından dayatılmaması gerekmektedir.

A.S.3. Oyun alanlarının güvenli olmaması, ilkokulunun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun oynamasına engel midir?

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %95'i, velilerin %70'i, çocukların oyun oynadığı alanları güvenli bulmadığını ifade etmiştir.

Araştırma bulgularımız aşağıda yer alan diğer araştırmalara benzerdir.

Clements 2004 yılında araştırmasında 800 Amerikalı anne ile görüşme gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda 2000li yılların başında çocukların bir önceki kuşağa göre dışarıda daha az oyun oynadıkları, daha az sayıda dış mekân etkinliğine katıldıkları ve daha çok iç mekân oyun etkinliklerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Clements, annelerin dış mekân oyunlarının değerinin farkında olduklarını belirtmiştir. Annelerin dış mekân oyunlarının tercih edilmeme nedenlerinin başında televizyon ve bilgisayar gelmektedir. Anneler ayrıca çocuklarının güvenliğinden endişe duydukları için onları daha çok iç mekân oyunlarına yönlendirdiklerini belirtmişlerdir (Akt. Tuğrul ve ark, 2014).

Linberg (2012) dış mekân oyunlarına engel olarak ailelerin kaygılanma nedeni olan güvenlik sorunlarının yanında oyun için düzenlenmiş daha uygun mekânlar olmamasını da eklemektedir(Akt. Tuğrul ve ark, 2014).

Özaslan ve Akduman'ın 2018 yılında Ankara ve Samsun illerindeki çocuk oyun alanlarının güvenilirliği ile ilgili yapmış oldukları çalışmada belirlenen özellikler açısından bazı parkların güvenilir olduğu ancak bazı özellikler sebebiyle uygun olmayan parkların da bulunduğu tespit edilmiştir (Özaslan ve Akduman,2018).

Açık ve arkadaşlarının 2004 yılında, Elazığ'da yapmış oldukları araştırmada çocuk oyun alanlarının %83'ünün cadde kenarında olduğu tespit edilmiştir. Çocuk oyun alanlarının %60'ının güvenlik önlemi olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada çocuk oyun alanlarının %85'inden fazlasının yüzey kaplamasının güvenilir olmadığı,

%80'den fazlasında kullanılan materyallerin çocuklara zarar verebilecek nitelikte olduğu tespit edilmiştir (Açık ve ark, 2004).

Açık mekân oyun alanlarının, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından belirlenen ölçütlere göre tasarlanmalı, bu konuda denetimler yapılmalıdır. Oyun parkları planlanırken bu konudaki uzmanlardan destek alınmalıdır.

Çocukların özgürce oyun oynayabilecekleri, güvenli oyun parklarının düzenlenmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki çocuğun oyun hakkının hayata geçirilmesi için önemlidir. Yerel yönetimler bu konuya gereken önemi vermelidirler.

A.S.4. İlkokulun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş arasındaki çocukların oynadığı oyun materyalleri ne tür malzemelerden oluşuyor?

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin %90'ı, velilerin %60'ı çocukların oyun materyallerinin plastikten oluştuğunu ifade etmiştir.

Araştırma bulgularımız aşağıda yer alan diğer araştırmalara benzerdir.

Onur, Çelen ve Artar' ın 2004 yılında yapmış olduğu bir araştırmada, çocukların oynadığı oyunların sayısının, oyun türlerinin ve grup oyunlarının gittikçe azaldığı; oyun araçlarının doğal materyallerden yapılandırılmış fabrikasyon materyallere doğru değiştiği görülmüştür (Onur ve ark, 2004).

Yapılan birçok araştırma plastiğin insan sağlığı açısından oluşturduğu tehlikeyi ispatlamıştır.

Dalgar ve Kaya 2017 yılında, oyuncak tercihinde kullanılan ahşap malzemelerin özelliklerini araştırmıştır. Plastiği oluşturan klor, cıva, kurşun ve kadmiyum, vinil klorür, etilen diklorür, fitelatlar gibi maddeler insan sağlığı için oldukça tehlikelidir (Dalgar ve Kaya, 2017).

Çocuk oyun ve oyuncak sayesinde hayatı öğrenmeye başlar. Çocuk uzun süreler oyuncak ile temas halindedir. Bu sebeple çocukların oyuncaklarında kullanılan malzemeler büyük dikkat ve önem gerektirmektedir. Bu konuda titiz davranması gereken kişiler ailelerdir. Ailelerin çocukları için alacakları oyuncaklarda kullanılan malzemelere dikkat etmesi hayati önem taşımaktadır. Çocukların sağlık açısından

risklerden korunması ve sürdürülebilir bir çevre bilinci aşlamak adına ailelerin oyuncak malzemesi olarak ahşabı tercih etmeleri önerilmektedir.

A.S.5. İlkokulun birinci kademesine devam eden 6-9 yaş çocuklar,ne tür oyuncakları tercih etmektedir?

Çalışmaya katılan velilerin %90'ı çocukların dijital oyun oynadığını ifade etmiştir.

Araştırma bulgularımız aşağıda yer alan diğer araştırmalara benzerdir.

Araştırmalar Dijital oyunların çocuklar arasında popüler bir kültür oluşturmuştur (Çetin, 2013; Fleeer, 2014).

Şenol ve Aydoğdu 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada, erken çocukluk döneminde dijital oyunların kullanılmasına genellikle yetişkinlerin sunması sebep olduğunu tespit etmiştir(Şenol, 2006; Aydoğdu, 2015).

Dijital oyun oynama yaşının çok erken yaşlarda başlamasının sebepleri arasında, çocukların sanal oyun alanlarını kullanmanın gerçek oyun alanlarını kullanmaktan daha kolay ve ulaşılabilir olması etkilidir. Ve aynı zamanda Velilerin gerçek alanda oyun oynama yerine çocuklarına dijital oyun sunmaları ile ilişkilidir (Toran ve ark, 2016).

Horzum 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada, geçmiş zamanlarda açık mekânlarda oynanan geleneksel oyunların yerini, bilgisayar başında gerçekleştirilen oyunların aldığını ifade etmiştir (Horzum, 2011).

Açıkgöz ve Yalman'ın 2018 yılında, dijital oyunların çocukların kişilik ve davranışları üzerinde etkisini incelemek amaçlı yapmış oldukları çalışmada, oyunların içerdiği şiddet, ırkçılık, cinsellik, gibi olumsuz öğeleri normalleştirerek çocukların bilinçaltına yanlış kodlamalar yüklediği tespit edilmiştir.

Yanı sıra kurgusallık ve gerçek yaşam arasında ayırım yapabilecek gelişimsel özellikte olmayan çocuklar, içeriğinde olumsuz öğeler barındıran sanal oyunlar oynadıklarında kendilerine dayatılan olumsuz davranışları gündelik yaşamlarına taşıyabilmektedirler (Açıkgöz ve Yalman, 2018).

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Bu araştırmada İstanbul ilinin Pendik ilçesine bağlı Buhara İlkokulu'nda eğitim gören 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun hakkının hayata geçirilme durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada çocuğun oyun hakkı çocukların velilerin ve öğretmenlerinin düşüncelerine göre değerlendirilmiştir.

Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formunda sorulan; çocukların oyun alanları yeterliliği ve güvenilirliği, çevrenin güvenliği, yeşil alan yeterliliği ve güvenilirliği, çocukların oyun oynadığı materyaller, çocukların oyun tercihleri, çocukların oyun oynamasına engel olan faktörler ile ilgili bilgi edinilmiştir.

6.1.1. Çalışmaya katılan çocukların ev içindeki yaşam alanlarının oyun oynamaya uygunluğu değerlendirilmiştir.

Çocukların sağlıklı ve özgürce oyun oynayabilmeleri için ev ortamının uygun hale getirilmesi gereklidir.

Çalışmaya katılan velilerin %70'i çocuğunun kendine ait bir odasının olduğunu ifade etmiştir. Velilerin %85'i çocuğunun oyun oynayacağı bir alanın olduğunu ifade etmiştir. Çocuğun kendine ait oyun alanının olması, oynadığı oyunda kendini özgür hissetmesi, özgür seçimler yapması açısından önemlidir.

Ayrıca oyun hakkının hayata geçirilmesi için yalnızca oyun ortamının fiziksel olarak uygunluğu yeterli değildir. Velilerin oyunu algılama şekilleri de çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumunu etkilemektedir. Çalışmaya katılan velilerin %50'si çocuğunun ev içinde oyun oynadığı kişinin kardeşi olduğunu, %30'u çocuğunun evde yalnız oyun oynadığını ifade etmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan annelerin %15'i, babaların %5'i çocuğuyla oyun oynamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre Velilerin çocuğuyla oyun oynama oranı oldukça düşüktür.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocuğa "Boş Zamanı Değerlendirme Hakkı" tanımıştır. Bu sebeple, çocuğun boş zamanını ne şekilde değerlendirildiğine dair elde edilen

bulgular, çalışma için çok önemlidir. Çalışmaya katılan velilerin %40'ı çocuğunun boş zamanlarda oyun oynadığını,%40'ı çocuğunun televizyon izlediğini ifade etmiştir. Boş zamanlarında oyun oynayan ve televizyon izleyen çocukların yüzdesel dağılımlarının eşit olması çalışılması gereken bir konudur.

6.1.2. Çalışmaya katılan Velilerin ve öğretmenlerin okul ve çevresinin oyuna uygunluğu ve güvenilirliği ile ilgili görüş ve düşünceleri değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan velilerin %85'i okul ve çevresini güvenli bulmamaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %95'i okul ve çevresini güvenli bulmamaktadır. Bundan dolayı çalışmaya katılan Velilerin tamamı çocuğunun okula ulaşımını kendi sağlamaktadır. Çalışmanın sonucuna göre çocukların okula ulaşımında çevrenin güvenliği önemlidir. Çalışmaya katılan öğretmenlere okulun fiziki şartlarının oyun oynamak için yeterli olup olmadığına dair sorular sorulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin %90'ı okulun fiziki şartlarını oyun oynamak için yeterli bulmamıştır. Yanı sıra öğretmenlerin %95'i öğrencilerin oyun alanlarını güvenli bulmadığını ifade etmiştir.

6.1.3. Çalışmanın yapıldığı semtteki oyun alanlarının oyun oynamak için yeterlilik ve güvenilirliği öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan Velilerin %75'i çevrenin güvenli olmaması sebebiyle çocuğunun evde oyun oynadığını ifade etmiştir. Açık mekân oyun alanlarının çocukların temel gereksinimlerini karşılayacak donanıma sahip olması yerel yönetimlerin sorumluluğudur. Çocukların açık mekân oyun alanlarında, doğa ile iç içe olmaları için yeşil alanlar çok önemlidir. Araştırma sonuçlarına göre Velilerin %90'ı, öğretmenlerin %85'i okulun bulunduğu semtteki yeşil alanları yeterli bulmadığını ifade etmiştir.

Açık uçlu sorularda öğretmenlerin ve velilerin vermiş olduğu yanıtlarla, çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumunu etkileyen en önemli faktörlerden birinin çevre koşulları olduğu anlaşılmaktadır.

6.1.4. Çalışmaya katılan çocukların oyun oynayacak materyallerinin yeterliliği ve oyuncaklarda kullanılan malzemeler değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan velilerin %95'i çocuğunun ev içinde oyun oynayacak materyale sahip olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı çocukların okulda oyun oynayacak materyallere sahip olmadığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %90'ı velilerin %60'ı çocukların oyun materyalinin plastikten oluştuğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre çocukların ev içinde oyun oynayacak materyale sahip olduğunu ancak materyallerin plastikten oluştuğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, çocukların okul ortamında oyun oynayacak materyale sahip olmadığını ve olan materyallerin de plastikten oluştuğu tespit edilmiştir. Oyuncak seçiminde dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan biri oyuncuğun oluştuğu malzemedir. Plastik'in insan sağlığına vermiş olduğu zararlar birçok çalışmada tespit edilmiştir. Bu konuda sorumluluk sahibi kişilerin daha hassas davranmaları ve doğal malzemelerden üretilen oyuncakları tercih etmeleri önerilmektedir.

6.1.5. Çocukların oyun oynamasına engel olan faktörler veliler ve öğretmenler tarafından değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan velilerin %35'i çocukların oyun oynamasına engel olan faktörün ev ödevi olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya katılan Velilerin %35'i oyun oynamaya engel olan faktörün oyun alanlarının yetersiz olması yanıtı vermiştir. Katılımcıların %25'i oyun arkadaşının olmaması, %5'i güvenlik sorunu olarak yanıt vermiştir. Çalışmaya katılan velilerin açık uçlu sorulara vermiş olduğu yanıtlara göre oyun oynama hakkının hayata geçirilme durumuna engel olan faktörlerin başında akademik başarı beklentisi ve oyun alanlarının yetersiz olması gelmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenler okulun ve sınıfların mevcudunun kalabalık olmasının oyun oynamaya engel olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin %75'i sınıf mevcudunun 40 üstü olduğunu ifade etmiştir.

6.1.6. Çocuğun dinlenme, boş zamanı değerlendirme ve oyun oynama ile ilgili Velilerin ve öğretmenlerin düşünceleri değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan velilerin %65'i çocuğunun ailesiyle evde geçirdiği süreye 5 saat ve fazlası, %35'i ise 3-5 saat olarak yanıt vermiştir. Çalışmaya katılan Velilerin %40'ı çocuğunun boş zamanını oyun oynayarak, %40'ı televizyon izleyerek, %20'si ders çalışarak değerlendirdiğini ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi çocukların okulda geçirdiği süreye 5-8 saat yanıtını vermiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler okul saatleri boyunca çocukların sadece ders aralarında dinlenebildiklerini ve boş zamanlarının olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin %60'ı çocukların ders aralarında oyun oynadığını, %40'ı dinlendiğini ifade etmiştir.

6.1.7. Çalışmaya katılan velilerin ve öğretmenlerin oyun ile ilgili görüş ve düşünceleri değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan veliler, oyunu genellikle çocukların boş zamanını değerlendirmeyi amaçlayan, arkadaşlarıyla birlikte yapmış oldukları bir aktivite olarak tanımlamıştır. Yapılan araştırmada çalışmaya katılan öğretmenlerin oyunun çocuğun gelişimindeki öneminin farkında oldukları görülmüştür. Ancak oyunun bir hak olarak Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer aldığına dair bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitim programında oyuna yer vermek istemektedir. Ancak sınıf ve okulun mevcudunun kalabalık olmasından dolayı öğretmenlerin %75'i çocukların okulda yeteri kadar oyun oynamadığını ifade etmiştir. Yine çalışmaya katılan öğretmenlerin %60'ı çocukların bahçe oyunlarını tercih ettiğini ifade etmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %95'i çocuk oyun alanlarını yeterli bulmamaktadır. Yine öğretmenlerin %95'i çocukların oyun oynadığı alanları güvenli bulmamaktadır. Araştırma sonuçları gösteriyor ki çocuklar okulda yetersiz ve güvenli olmayan oyun alanlarında oyunlar oynamaktadır.

6.2. ÖNERİLER

Yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin ve Velilerin, çocuğun gelişiminde oyunun önemine dair bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Ancak katılımcıların oyunun, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde bir hak olarak incelendiğine dair bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Çocuk haklarının anlaşılmasına yönelik etkinliklerin yapılmasında fayda vardır.

Araştırmanın yaş grubu belirlenirken ilkokulun birinci kademesine devam eden çocukların oyun hakkının daha çok ihlal edildiği öngörülmüştür. Bu sebeple, çalışma 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun hakkını kapsamaktadır. Ancak çocuk olarak tanımlanan 0-18 yaş arasındaki bireylerin durumunu değerlendirmek, çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumu ile ilgili daha kapsamlı bilgi vermesi açısından önemlidir.

Yapılan literatür taramasında; oyun ve oyuncak, oyunun çocuğun gelişimindeki önemi veli ve öğretmenlerin oyuncak tercihleri konularında çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak çocuğun oyun hakkının hayata geçirilme durumu, çocuk oyun alanlarının oyun oynamaya uygunluğu ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu konuda çocuk gelişimcilere büyük roller düşmektedir. Çocuk gelişimcilerin çocuk haklarıyla ilgili daha fazla çalışma yapmaları gerekmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda çalışmaya katılan velilerin çoğu, çocuğunun kendine ait bir odasının ve oyun materyallerinin olduğunu ifade etmiştir. Ancak oyun oynayacak materyallerin plastikten oluşması çocukların sağlığını olumsuz etkilemektedir. Sorumlu kişilerin plastik oyuncak tercih etme sebepleri araştırılmalı ve plastik oyuncakların alternatifleri geliştirilmeli, daha cazip koşullarla sunulmalıdır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, araştırma yapılan okulun fiziki şartlarının oyun oynamaya uygun olmadığı tespit edilmiştir. İlkokulun birinci kademesinde görev yapan idarecilerin, oyun hakkının hayata geçirilme durumuna yönelik algılarının incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Çalışma sonuçlarına göre çocukların çoğu dijital oyunları tercih etmektedir. Öğretmenlerin açık uçlu sorulara vermiş olduğu yanıtlara göre, çocukların oynadıkları oyunların etkisinde kalarak şiddet içeren davranışlar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu konuda ailelerin medya okuryazarlığı ile ilgili bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Açık, Y. Gülbayrak, C., Turaci Çelik G. 2004. Investigation of the level of safety and appropriateness of playgrounds in Elazig city in Turkey. *International Journal of Health Research*; 14(1): 75-82.
- Aksoy, Y. (2011). Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106
- Akyol, H. (2006). Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Alak, G. (2014). Otizmlilerde Sembolik Oyunun Dil Gelişimi ile İlişkisi. *Ozel Eğitim Dergisi*, 15(2).
- Aral, N. & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5), 27-54.
- Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10(1), 78-85.
- Aslan, H. B. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliliklerinin incelenmesi (Nevşehir ili örneği) (Master'sthesis, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aydoğan, Y. & Akduman, G. G. (2017). Yasa ve Yönetmelikler Işığında Geçmişten Günümüze Özel Yetenekli Çocukların Hakları. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(2), 1-11.
- Aydoğdu Karaaslan, İ. (2015). Dijital oyunlar ve dijital şiddet farkındalığı: veli ve çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırmalı bir analiz, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36):806-818
- Avrupa Konseyi, (2016). Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi 2016-2021 (2016). <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/5422b041369dc316585c0d87/Avrupa%20Konseyi%20Cocuk%20Haklari%20Strateji%20Belgesi.pdf>, Erişim: 01.11.2016.
- Baynazoğlu, L. Sınıf Öğretmenlerinin Ev Ödevleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(221), 51-71.
- Boz, İ. (2018). İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Oyunla Öğretim Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 61-75.
- Bozan, N. (2014). Okul öncesi eğitimde oyunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Doctoral dissertation).
- Ceylan, Ş. (2014). Okul öncesi çocuklarda sosyal becerilerin desteklenmesi konusunda öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 99-114.

Cinel, N. Ö. (2006). Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Anne Babaların Oyuncak ve Oyun Materyalleri Hakkındaki Görüşlerinin ve Bu Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Oyuncak ve Oyun Materyallerinin İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksel Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

Cooper, H. (2006). The Battle Over Homework: Common Ground for Administrators, Teacher, and Parents. Third Edition. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Çakırcer, Özservet, Y. (2015). Çocuk dostu belediyeçilik.

Çetin, E. (2013). Temel tanımlar ve kavramlar. Mehmet Akif Ocak (Ed.), Eğitsel dijital oyunlar kuram, tasarım ve uygulama içinde (s. 2-6). Ankara: Pegem.

Çocuk Dostu Şehirler, Unicef Türkiye

<http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/CFC%20Catalogue-TR.pdf>: Erişim Tarihi:11.11.2019

Dalğar, T, Kaya, A.(2017).Oyuncak Tercihinde Ahşap Malzeme Özelliklerinin İncelenmesi. İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi 0 6 (3) , 9-16

Dereli, A. G. H. M.,& Uludağ, A. G. G. Bir Hak Olarak “Oyun”: Çocukların Oyun Hakkı.

Dilek, Y. (1997). Parents role in preschool childrens gender role socialization. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Duman, G.,& Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 11(1), 64-81.

Erbay, Ercüment, “Çocukların Katılım Hakkı Üzerine Bir Türkiye Değerlendirmesi”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi I, (2013):38-54.

Erbay, F. ve Saltalı, N. D. (2002). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,13(2), 249-264.

Erden, Ş. (2001). Anaokullarına Devam Eden Çocukların Velilerinin ve Öğretmenlerinin Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Erten, H. (2012). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkilerin izlenmesi.

Eslek, D.,& Irmak, T. Y. (2018). Ekolojik Sistemler Kuramı Çerçevesinde Göçmen Çocuklar ve Oyunları Üzerine Bir Derleme. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3), 347.

Fleer, M. (2014). The demands and motives afforded through digital play in early childhood activity settings. Learning, Culture and Social Interaction, 3(3):202-209.

- Gül, D. (2006). Somut işlem döneminde olan 8-9 yaş çocukları ile soyut işlem döneminde olan 12-13 yaş çocukların görsel bellek farklılıklarının incelenmesi (Master'sthesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gülay Taşçı, B. (2010). Sokağın günümüz koşullarında çocuk oyun alanı olarak ele alınması ve değerlendirilmesi (Doctoral dissertation, DEÜ Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Güneş, F. (2000). Okuma-Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi. Ankara: Ocak Yayınları.
- Gür, D. (2017). Ortaokul öğrencilerinin bilişim teknolojileri kullanımlarına yönelik Velilerin denetimleri ve tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi/
- Güreşçi, E. (2011). Türkiye’de köyden kente göç ve düşündürdükleri. Hacettepe Üniversitesi Sosyoekonomi Dergisi, 15, 125-135.
- Gürlevik, G. (2006). Ortaöğretim Matematik Derslerinde Ev Ödevlerine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılığı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Eğitim ve Bilim, 36(159), 56-68
- İnal, K. Çocuk Kültürünün Parçası Oyuncaklar: Çocuksu Masumiyetten Plastik Paradoksal yasemin gümüş.
- Kapıkıran, Ş & Kıran, H. (1999). Ev Ödevinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (5) , 54-60
- Karaman, N. G. (2002). Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 5–6 yaş grubu çocukların bilişsel üslupları ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2), 163-182.
- Kayabaşı, O, Günindi, Y. (2016).Çocuk Oyunlarında Tekerlemenin Yeri. 21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (13) , 0-0
- Kaytez, N, Kaytez, N, Durualp, E. (2014). Türkiye’de Okul Öncesinde Oyun ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2014 (2) , 110-122
- Kesicioğlu, T. A. O. S. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ölçme Becerilerinin İncelenmesi.
- Koçyiğit, S, Başara Baydilek, N. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyun Algılarının İncelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (1) , 1-26.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N., & Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (16), 324-342.

- Koçyiğit, S, Yılmaz, E, Sezer, T. (2015). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Duygu Düzenleme Becerileri ile Oyun Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hayef Journal of Education*, 12 (1) , 209-218.
- Kol, S. (2017).Erken çocuklukta teknoloji kullanımı. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-128.
- Kralovec, E. ve Buell, J. (2000). *The End of Homework*. Boston, MA: Beacon Press Metiner, (2018) Ö. G. E. Oyun Dağarcığını Geliştirme-I.
- Küçükali, A. Children's Rihgts to Play and the Changing Play Culture. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Kuru, O.,&Köksalan, B. (9). yaş çocuklarının psiko-motor gelişimlerinde oyunun etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1(2), 37-51.
- Lindsey, E. W., & Mize, J. (2001). Contextual differences in parent-child play: Implications for children's gender role development. *Sex Roles*, 44(3-4), 155-176.
- Onur, B., Çelen, N. & Artar, M. (2004). Türkiye'de geleneksel oyuncaklar: köy-kent karşılaştırması. B. Onur ve N. Güney (Ed.). *Türkiye'de Çocuk Oyunları: Araştırmalar içinde*. (s. 131-137). Ankara: Kök Yayıncılık
- Oğuz, B. U. V.,& Akyol, A. K. (2006). Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 243-256.
- Özaslan, H.,& Gültekin Akduman, G. (2018). Çocuk Oyun Parklarının Güvenliğinin İncelenmesi: Ankara ve Samsun İlleri Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 13(19).Özservet, Y. Ç.,& Sirkeci, I. (2016). Editörden: Çocuklar ve göç. *Göç Dergisi*, 3(1), 1-4.
- Özdemir, A. A., & Ramazan, O. (2012). Oyunağa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.
- Özdingiş, N. (2007). İstanbul kent parklarının bedensel özürülüler açısından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma (Doctoral dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Özer, B, ÖCAL, S. (2013).Sınıf Öğretmenlerinin Ev Ödevlerine Yönelik Uygulamalarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2 (1) , 133-149
- Özmen, R. G. İfade Edici Dil Becerileri Sınırlı Olan Zihinsel Engelli Çocukların Dil Gelişimlerini Desteklemek İçin Öğretmenin Sınıf Ortamında Yapacakları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Pilten, P.,& Pilten, G. (2013).Okul çağı çocuklarının oyuna ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 15-31.

- Pellegrini, A. D. (1998). Play and the assessment of young children. In O. N. Saracho & B. Spodek (Eds.), *Multiple perspectives on play in early childhood education* (pp. 220-239). Albany, NY: State University of New York Press
- Rubin, K., Fein, G., & Vandenberg, B. (1983). Play. In E.M. Hetherington (Ed.), *Handbook of child psychology* (Vol. 4, pp. 693-774), New York: Wiley.
- Rothlein, Liz. ve Brett, Ariene. (1987). Children's, teachers' and parents' perceptions of play. *Early Childhood Research Quarterly*, 2 (1) , 45-53 Doi: 10.1016/0885- 2006(87)90012-3
- Rousseau, J.J, 2017. *Emile Ya Da Eğitim Üzerine* (8. Baskı.) Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul
- Selin, A. Y. A. N.,& Bayram, B. A. Ş. (2015). Çizgi Filmler ile İlkokul Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 84-99.
- Sutton-Smith, B. ve Roberts, JM (1967).Temel bir strateji oyununun çalışmaları. *Genetik Psikoloji Monografıları*
- Şahin,Sultan ve Polat,Oğuz. “Türkiye“de ve Dünyadaki Gelişmiş Ülkelerde Çocuk Katılım Hakkı Algısının ve Uygulamalarının Karşılaştırılması”. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 4, (2012), s.275-282
- Şen, M. (2018). Erken çocukluk eğitiminde oyun ve önemi. *Pegem Atıf İndeksi*, 403-431.
- Şenol, S. (2006).*Çocuk ve gençlik ruh sağlığı*. Ankara: HYB.
- Toran, M., Ulusoy, Z., AYDIN, B., Devenci, T., & Akbulut, A. (2016). Çocukların dijital oyun kullanımına ilişkin annelerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2263.
- TUTAL, Ö, ORAL, B. (2015). İlk Okuma-Yazma Öğrenmede Okula Başlama Yaşının Okuma-Yazma Başarısına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , (24) , 96-121
- Tuğrul, B., Ertürk, H. G., Özen Altınkaynak, Ş., & Güneş, G. (2014).Oyunun üç kuşaktaki değişimi. *The Journal of Academic Social Science Studie*, 27, 1-16
- Türkoğlu, B. (2018). The views of practitioner classroom teachers on the effects of Selcuklu Cognitive Training Program on different skill areas of children. *Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1653-1666.
- Ucur, Z. E. (2005). Farklı aile tutumlarının okul öncesi dönem 5 yaş çocuklarının bilişsel performans düzeylerine etkisi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- UNICEF 1989, Çocuk haklarına dair sözleşme. http://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23b.html. Erişim tarihi: 01.06.2016
- Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-110.

Yağan Güder, S., & Güler Yıldız, T. (2016).Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü.

Yalçınkaya, T. (2013). Okul Öncesinde Anne Babanın Oyuncak Seçimi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7 (7) , 323-328

Yaman, E. (2006). Eğitim Sistemindeki Sorunlardan Bir Boyut: Büyük Sınıflar ve Sınıf Yönetimi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4 (3) , 261-274

Yapıcı, N. (1995).İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevi konusundaki görüşlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yiğit Açıkgöz, F, Yalman, A. (2018). Dijital Oyunların Çocukların Kişilik ve Davranışları Üzerinde Etkisi: Gta 5 Oyunu Örneği. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi , (29. Özel Sayısı) , 163-18

Yıldırım, A, & Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Yörükoğlu, A., 2016. Çocuk Ruh Sağlığı (37. Baskı). Özgür Yayınları, İstanbul, 66-67 s

Zengin, M., & Yayan, E. H. (2017). 3-6 Yaş Çocukların Oyuncak Kullanımına İlişkin Veli Görüşlerinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 5(2), 1-12.

Whitehead, M. (1980). The Book of The Child. Edinburgh: Scottish Healt Education Unit.

20 Sayılı 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalara İlişkin Genelge. Milli Eğitim Bakanlığı, 9 Mayıs 2012

6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28261, 11 Nisan 2012.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Onayı

www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mahallesi Haluk Türksöy Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

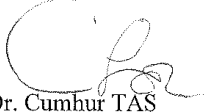
SAYI: 61351342-/2019-251

26/04/2019

Sayın Prof.Dr.Nurper ÜLKÜER
(Çiğdem KURŞUN)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 25/04/2019 tarihinde yapılan 04 No.lu toplantısında “6-9 Yaş Arasındaki İlkokul Birinci Kademe Öğrencilerinin Oyun Hakkının Hayata Geçirilme Durumunun İncelenmesi” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

Ek 2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU ÖRNEĞİ (BGOF)

ÇALIŞMANIN ADI:

6-9 yaş arasındaki ilkokul birinci kademe öğrencilerinin oyun hakkının hayata geçirilmesinin incelenmesi

ÇALIŞMANIN KONUSU VE AMACI: Bu araştırma ilköğretimin birinci kademesindeki 6-9 yaş arasındaki çocukların oyun haklarının hayata geçirilmesini araştırmayı amaçlamıştır. Sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin oyun hakkı ile ilgili görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır.

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ: Bu çalışmaya katıldığınız takdirde size doldurmanız gereken bir adet form verilecektir. Bu form çalışmacılar tarafından hazırlanmıştır. Diğer iki form ise standardize ölçeklerdir. Bu ölçekler sizin mizaç özelliklerinizi ve çocukluk çağında yaşadığınız bazı deneyimleri sorgulamaktadır. Tüm formları eksiksiz doldurmanız beklenmektedir.

ÇALIŞMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR? Çalışmaya katılmanız durumunda literatüre bu konu hakkında destek sağlayarak veri eklememize yardımcı olacaksınız.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK? İsim, soy isim veya şahsınızı deşifre edebilecek hiçbir bilgi kullanılmayacak ve açıklanmayacaktır.

1. SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER: Çiğdem Kurşun
ciqdem.kursun1@st.uskudar.edu.tr 0546 818 6918

Ek 3:Veli Görüşme Formu

VELİ GÖRÜŞME FORMU

1. Çocuğun yaşı: _____
2. Çocuğunuzun kendisine ait bir odası var mı? Evet [ ] Hayır [ ]
3. Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak bir alana sahip mi? Evet[ ] Hayır[ ]
4. Çocuğunuz ev içinde oyun oynayacak materyallere sahip mi? Evet [ ] Hayır [ ]
5. Çocuğunuzun oynadığı oyuncaklar ne tür malzemelerden oluşuyor? Plastik [ ] Ahşap [ ] Kumaş [ ] İp [ ]
6. Çocuğunuz ev içinde kim ile oyun oynuyor? Anne [ ] Baba [ ] Ağabey ya da abla [ ] Yalnız [ ]
7. Çocuğun evde ailesi ile geçirdiği süre nedir? 3-5 saat[ ] 5 ve daha fazlası[ ]
8. Çocuğunuz boş zamanlarında neler yapıyor? Oyun oynuyor [ ] Televizyon izliyor [ ] Diğer [ ]
9. Çocuğunuz nerelerde oyun oynuyor? Evde [ ] Park ve bahçelerde [ ]
10. Siz çocuklarınızın oynadığı oyun alanları hakkında ne düşünüyorsunuz? Yeterlidir [ ] Yeterli değildir [ ]
11. Çocukların oyun oynadığı alanları güvenli buluyor musunuz? Güvenli buluyorum [ ] Güvenli bulmuyorum [ ]
12. Semsinizdeki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz? Evet[ ] Hayır [ ]
13. Yaşamış olduğunuz semtte bulunan yeşil alanları güvenli buluyor musunuz? Güvenli buluyorum [ ] Güvenli bulmuyorum [ ]
14. Yaşamış olduğunuz semti güvenli buluyor musunuz? Güvenli buluyorum [ ] Güvenli bulmuyorum [ ]
15. Çocuğunuz arkadaşlarıyla birlikteyken neler yapmaktan hoşlanır? Oyun oynamaktan [ ] Film izlemekten [ ] Spor ve sanat etkinlikleri yapmaktan [ ] Diğer [ ]
16. Genel olarak çocuğunuzun okul başarısını yeterli buluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]
17. Dersleri konusunda yardımcı oluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]

-
18. Çocuğunuzun okulda yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz? Evet [ ]
Hayır [ ]
-
19. Okulun fiziki şartları oyun oynamak için yeterli midir? Evet [ ] Hayır [ ]
-
20. Okul ve çevresini güvenli buluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]
-
21. Çocuğunuzun okula ulaşımı nasıl sağlanmaktadır? Okul servisi [ ] Veli
gözetiminde [ ] Tek başına [ ]
-
22. Çocuğunuzun oyun oynamasına engel olan şeyler nelerdir? Ev ödevleri [ ] Oyun
alanlarının yetersizliği [ ] Oyun arkadaşının olmaması [ ] Diğer [ ]
-
23. Günümüzde çocuklar hangi çocuk oyunlarını oynuyor? Onların oynadığı çocuk
oyunları hakkında ne düşünüyorsunuz? Hareketli oyunlar [ ] Grup oyunları [ ]
Bilgisayar oyunları [ ]
-
24. Kendi çocukluğunuzla karşılaştığınızda çocukların yeteri kadar oyun oynadığını
düşünüyor musunuz?
-

Ek 4: Öğretmen Görüşme Formu

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

1. Çalıştığımız yaş grubu nedir?
_____
2. Sınıf mevcudunuz nedir?
_____
3. Çocuğun gelişiminde oyun neden önemlidir?
_____
4. Öğrenciler oyun oynayacak materyallere sahip mi? Evet [ ] Hayır [ ]
_____
5. Öğrencilerin oynadığı oyuncaklar ne tür malzemelerden oluşuyor?
_____
6. Öğrencilerin okulda geçirdiği süre nedir? 5-8 saat [ ] 8 ve daha fazlası [ ]
_____
7. Öğrenciler ders aralarında neler yapıyor?
_____
8. Öğrenciler oyunlarını nerelerde oynuyor? Bahçe [ ] Sınıf [ ]
_____
9. Siz öğrencilerin oynadığı oyun alanları hakkında ne düşünüyorsunuz? Yeterli [ ]
Yetersiz [ ]
_____
10. Öğrencilerin oyun oynadığı alanları güvenli buluyor musunuz Evet [ ] Hayır [ ]
_____
11. Semtinizdeki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]
_____
12. Yaşamış olduğunuz semti güvenli buluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]
_____
13. Yaşamış olduğunuz semtte bulunan yeşil alanları güvenli buluyor musunuz?
Evet [ ] Hayır [ ]
_____
14. Genel olarak öğrencilerin okul başarısını yeterli buluyor musunuz? Evet [ ]
Hayır [ ]
_____
15. Öğrencilerin okulda yeteri kadar oyun oynadığını düşünüyor musunuz?
Evet [ ] Hayır [ ]
_____
16. Okulun fiziki şartları oyun oynamak için yeterli midir? Evet [ ]
Hayır [ ]
_____

---

17. Okul ve çevresini güvenli buluyor musunuz? Evet [ ] Hayır [ ]

---

18. Günümüzde öğrenciler hangi çocuk oyunlarını oynuyor? Onların oynadığı çocuk oyunları hakkında ne düşünüyorsunuz?

---

19. Çocukların oyun oynamasına engel olan şeyler nelerdir?

Ek 5. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Çiğdem KURŞUN
Doğum Yeri ve Tarihi : Şişli- 24.10.1995
Yabancı Dil : -
Telefon : 0546-818-69-18
E-Posta : ckursun48@gmail.com

Eğitim Durumu:

Lise : Tuzla İ.M.K. B. Kız Teknik ve Meslek Lisesi
Lisans : Üsküdar Üniversitesi
Yüksek Lisans : Üsküdar Üniversitesi

İş Tecrübesi:

1. Mimoza Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni (Şubat 2019- Devam Ediyor)
2. Mavi Düşler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni (Eylül 2018- Şubat 2019)
3. Anne Şefkati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni (Temmuz 2017-Eylül 2018)